

VINERI 20 OCTOMBRIE 2000 · ANUL III [L] NR. 42

FOAIA
românească
SĂPTĂMÎNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Sărbătoarea culturii românești din Ungaria

Tratative pe tema consulatului onorific

Învățămînt românesc – la nivelul vorbelor

CALENDAR ORTODOX

23 octombrie, luni – † Sf. Mc. și Ap. Iacov, ruda Domnului; Sf. Ignatie patriarhul Constantinopolului
24 octombrie, marți – Sf. Mare Mc. Areta; Sf. Mc. Valentin și Sevastiana
25 octombrie, miercuri – Sf. Mc. Marcian, Martirie și Anastasie; Sf. Tavit
26 octombrie, joi – (†) Sf. Mare Mc. Dimitrie, Izvorătorul de Mir
27 octombrie, vineri – (+) Cuv. Dimitrie cel Nou din Basarabi; Sf. Mc. Nestor
28 octombrie, sâmbătă – Sf. Mc. Terentie și Neonila, soția lui și cei șapte copii ai lor
29 octombrie, duminică – Cuv. Mc. Anastasia Romana; Cuv. Avramie Duminica a XXIV-a după Rusalii (Învierea fiicei lui Iair); Ap. Efes II, 14-22; Ev. Luca VIII, 41-56; Glas 2; Voscr. 8

AGENDĂ

23 octombrie

1861 – la Sibiu, în urma petiției a 176 de intelectuali, se înființează *Asociațiunea Transilvană pentru Literatură Română și Cultura Poporului Român* (ASTRA).

24 octombrie

1818 – se naște, la Iași, *Dimitrie Gusti*, poet, traducător de fabule, autor de manuale didactice, conducător al ziarului „Zimbul”.

1863 – a murit poetul *Andrei Mureșanu*. Poezia lui, cu titlul *Un răsunet* a devenit marșul revoluționarilor ardeleni de la 1848.

25 octombrie

1858 – s-a născut la Otlaca (azi Grăniceri, România) *Zenobia Drăgan*, soția lui Ștefan Rusu, cătoarii bisericii ortodoxe din Otlaca-Pustă.

1921 – s-a născut *Mihai I.*, Rege al României între anii 1927–1930 și 1940–1947.

26 octombrie

1673 – s-a născut *Dimitrie Cantemir*, enciclopedist român și savant cu faimă europeană, autor de lucrări redactate mai ales în latină, dar și în limba română. În 1710 este numit domn al Moldovei. George Călinescu l-a numit pe Cantemir ca „românul Lorenzo de Medici”. De numele lui se leagă și alcătuirea primei hărți a Moldovei.

27 octombrie

1682 – Mitropolitul Dosoftei tipărește, la Iași, în patru volume, „*Viața și petrecerea sfinților*”, culegere de hagiografii, după izvoare bizantine și slave.

1782 – s-a născut, la Genova, marele compozitor și violonist italian, *Niccolò Paganini*.

28 octombrie

1688 – moare *Șerban Cantacuzino*, domn al Țării Românești între anii 1678–1688. Tot în această zi începe domnia lui *Constantin Brâncoveanu* în Țara Românească (1688–1714).

1937 – în această zi i s-a înmănat medicului *Szent-Györgyi Albert* premiul Nobel.

29 octombrie

1875 – s-a născut *Maria de Edinburgh*, soția Regelui Ferdinand I al României.

Foaia românească respectă ortografia română veche, dar în cazul contribuțiilor sosite din partea colaboratorilor, păstrează scrierea folosită de autor.

Pe copertă: Talentații dansatori din Micherechi, la Ziua Culturală Românească (Foto: Ștefan Oroian)

Românii din Bichișciaba au discutat
despre relațiile lor cu România

Legăturile dintre reședința județului Bichiș și orașele sale înfrățite devin tot mai intense. – a fost opinia generală formulată la ședința Autogovernării Românești din Bichișciaba.

În cadrul reuniunii forului de reprezentanță românească, *Tiberiu Iuhas*, șeful Oficiului Autogovernării pe Țară a Românilor

din Ungaria, a apreciat relația localităților românești din Ungaria cu așezările din România. „Înainte de 1990, relații de localități înfrățite n-au existat, acestea s-au format la începutul anilor '90 într-o atmosferă euforică. De la înființarea reprezentanței românești pe țară, deci din anul 1995, țara-mamă sprijină românii din Unga-

ria cu o sumă de 40.000 de dolari pe an” – a accentuat șeful oficiului. Membrii autogovernării românești au mai discutat despre Ziua Culturală Românească, desfășurată la 14 octombrie, și despre posibilitatea înființării unui consulat românesc onorific la Giula.

(Informații din presa județeană)

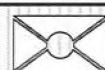
„Nu pentru arhivă,
pentru ascultători lucrăm”

Cu aceste gânduri a prezentat munca Redacției Românești a Radiodifuziunii Maghiare redactorul șef *Petru Cîmpian*, în cadrul unei conferințe de presă din săptămîna trecută, la care s-au evocat cei 20 de ani de la pornirea primei emisiuni în limba română la radio. „Știm că puterea comunității noastre este în curs de scădere, pentru asta sîntem foarte conștienți cînd arhivăm reportajele, portretele realizate și difuzate în emisiunile noastre, dar și în aceste condiții sîntem atenți la cerințele ascultătorilor noștri”, a accentuat ziaristul ro-

mân, care de opt ani conduce redacția românească. Cu ocazia aniversării s-a redactat un volum care cuprinde cîteva dintre cele mai valoroase interviuri din arhiva redacției și primul CD cu muzică populară românească din Ungaria, la realizarea căruia a contribuit în mare măsură și redacția de radio. La conferința de presă, care s-a ținut în Studioul din Seghedin al Radiodifuziunii Maghiare, s-au arătat interesate de munca redacției românești posturi de televiziune și de radio din oraș, respectiv corespondenți de la cele mai mari ziare pe țară.

- va -

Poșta redacției

„Țin să le mulțumesc, și pe această cale, tuturor oaspeților, foștilor mei colegi și vechilor cunoscuți care m-au onorat cu prezența lor în seara zilei de 13 octombrie, participînd la lansarea volumului „Ghicitori”. Întîlnirea mi-a făcut o deosebită plăcere, o să-mi rămînă o amintire de neuitat.”

Lucia Borza

„Mi-a făcut o mare plăcere să citesc Foaia românească, revista românilor din Ungaria. Cu toate că eu mă ocup în primul rînd de problemele minorităților din România, deci nu cu cele ale românilor din afara granițelor, am găsit în revista Dvs. multe articole interesante din care poate și noi, aici în București, mai putem învăța cîte ceva. Numărul din săptămîna trecută întîmplător a ajuns la mine, m-aș bucura dacă m-ați putea introduce și pe mine pe lista abonaților.”

Carol König, Ministerul Culturii, București

„Nu sînt de acord cu ultima parte a scrierii semnate de Centrul Eparhial, și publicată în numărul din 13 octombrie al Foi, care sună astfel: »...regretăm că în paginile săptămînalului Domniilor Voastre se poate vărsa sistematic atîta otrăvă...«. Consider că Foaia românească a devenit, în ultimul timp, o revistă care atinge probleme reale ale românilor din Ungaria. Libertatea părerii nu înseamnă dușmănie, »vărsare de otrăvă«.”

Un cititor din Micherechi

Muzeul Național
Militar
din București
expune
în capitala ungară

Una dintre domeniile care funcționează cel mai bine în relațiile militarești ungaro-române este organizarea expozițiilor de istorie a armatei din cele două țări. A devenit deja un obicei ca la 21 mai, în Ziua Armatei Maghiare, Muzeul de Istorie a Armatei se prezintă la București, pînă cînd în ziua de 23 octombrie, cu ocazia Zilei Armatei Române, Muzeul Național Militar din București organizează expoziție în capitala ungară. În acest an, partea română dorește să prezinte la Budapesta trecutul cavaleriei române. Expoziția, care s-a deschis la 19 octombrie, poartă titlul: „*Cavalerie și cavalerism*”. Lucrările pot fi vizionate la Muzeul de Istorie a Armatei (Sectorul I, Aleea Tóth Árpád nr. 40) pînă în ziua de 12 noiembrie.

Înțelepciunea
săptămîinii

Există tineri cu minți multe și bătrîni lipsiți de minte; nu timpul te învață să gîndești, ci firea și educația timpurie.

Democrit

Foaia românească
pe Internet

www.foaia.com

Sărbătoarea culturii românești din Ungaria

„Ziua culturală a românilor din Ungaria este o dovadă vie că noi, românii din Ungaria, existăm”, a spus Traian Cresta, președintele Autoguverării pe Țară a Românilor din Ungaria la deschiderea Zilei culturale, care în acest an a avut loc într-o zi însemnată pentru românii ortodocși, la praznicul Sfintei Paraschiva, în ziua de 14 octombrie.

Expoziție din vestigii ortodoxe

Manifestarea a început în aula Centrului Cultural Românesc cu vernisarea unei expoziții din vestigiile Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria. Părintele vicar Pavel Ardelean a transmis celor de față mesajul de binecuvîntare a Prea Sfințitului Episcop Sofronie, care n-a putut fi la acest eveniment, reprezentînd comunitatea noastră în acea delegație, care l-a însoțit pe PF Teoctist, patriarhul României și pe PF Bartolomeu I, patriarhul Constantinopolului, la festivitățile legate de Sf. Paraschiva de la Iași. Frumoasa expoziție din vestigiile noastre bisericești s-a datorat muncii statomrice a celor două etnografe Emilia Martin și Elena Csobai.

Medii prietenesce pentru minorități

După deschiderea expoziției, a urmat programul cultural, în care cei circa 400 de participanți, sosiți din trei județe: Bihor, Bichiș și Csongrád, au adus pe scenă cele mai valoroase și frumoase cîntece și dansuri ale românilor din Ungaria. Înainte de asta însă, dr. Donceve Toso, președintele Oficiului pentru Minoritățile Naționale și Etnice, i-a asigurat pe cei întruniți că „Guvernul Ungariei se străduiește să creeze un mediu, în care minoritățile sînt privite cu prietenie. Știm că procesele care au început nu sînt reversibile, asimilarea nu poate fi stopată, doar încetinită. La asta contribuie și o astfel de zi culturală.” Despre instituțiile minorităților, secretarul de stat a ținut să menționeze că statul maghiar a „inventat” sistemul de autoguverări nu ca să distrugă ceea ce a funcționat pînă atunci, ci ca, împreună cu sfera civilă, cu asociațiile culturale, să lupte pentru scopurile comune.

Adevăratele noastre valori

Pe scena sălii festive a Centrului Cultural Românesc au evoluat soliști, grupuri, coruri, echipe folclorice, care au prezentat cîte o secvență din repertoriul lor. În centrul atenției a stat cîntecul și dansul popular.

Corul „Pro Musica” din Giula a cîntat imnul național al Ungariei și României, Școala generală și Liceul românesc N. Bălcescu din Giula s-a pregătit atît cu programul celor mai mici, cît și cu corul de fete și cu dansatori conduși de însușitul profesor Ioan Ruja. Elevul Petru Unc din Leucushaz a interpretat la fluier melodii populare românești. Din Bichișciaba au sosit la program dansatorii echipei de naționalitate și Béla Marksteiner, cunoscutul interpret de nai. Păstrătorii de tradiții din Aletea au uimit publicul și de această dată cu autenticitatea dansurilor strămoșești. Două formații giulane, muzicanții din „Téglás” au interpretat melodii populare, iar dansatorii din „Körös” dansuri populare românești. Elevii de la școlile din Bătania, Bedeu, Apateu, Săcal și Micherechi au dovedit că și tinerii noștri mai cunosc cîntecele, dansurile din bătrîni. Corul mixt din Apateu s-a prezentat cu un repertoriu nou. Pe dansatorii din Micherechi ne-am obișnuit să-i vedem interpretînd dan-

suri energice, coregrafii minunate. Însă tot ceea ce am văzut pînă acum n-a fost nimic pe lîngă spectacolul din simbăta trecută: dansatorii din Echipa de păstrare a tradițiilor „Gheorghe Nistor”, împreună cu elevii de la școala generală i-au făcut să transpire și pe aceia care pînă atunci nu au simțit aerul tot mai cald din sală. Punctul culminant a fost cînd unul dintre cei mai buni soliști (pentru că, spre fericire, sînt mai mulți) Robert Marc, a jucat împreună cu Vasile Pap, un copilaș de 9 ani, fiul renumitului dansator (și cîntăreț) Vasile Pap. Ceea ce am văzut pe scenă a fost o rază de speranță: nu ne vom pierde cît timp dansurile noastre se transmit din tată în fiu! Ioan Bandula a interpretat la fluier cele mai frumoase melodii din Chitighaz. Organizatorii au păstrat și pentru finalul programului de trei ore cîteva surprize: Grigore Poiendin din Micherechi, pe care noi l-am botezat „copilul cu voce de aur”, și de această dată a oferit publicului o satisfacție mare cu frumoasele cîntece pe care le-a interpretat. Ultimul solist a fost o surpriză atît pentru spectatorii mai tineri, cît și pentru cei mai în vîrstă. Tinerii se întrebau, cine-i oare acest domn cu o voce foarte puternică și curată, iar adulții, cum a apărut aici Gheorghe Gros din Chitighaz și unde a fost în ultimii ani? Oricare să fi fost motivul ca activistul fostei Uniuni a Românilor din Ungaria s-a retras din viața publică, în acele cîteva minute, cînd a cîntat pe scenă, nu ne-am gîndit la altceva decît la vocea sa curată și cîntecele frumoase.

Expoziție religioasă în holul Centrului Cultural Românesc

Despre dialog și toleranță

„Democrația nu este altceva decît un dialog în care majoritatea ascultă cu atenție și respect – un respect din care se naște însuși respectul de sine – păreri critice ale minorității” – scrie poeta Ana Blandiana, în Tableta cu titlul „Despre dialog”, apărută în numărul de simbătă, din 14 octombrie al ziarului România Liberă.

Acest scurt articol conține adevăruri valabile nu numai pentru românii din țară, ci și pentru cei care trăiesc în afara granițelor României. Primele gînduri sună astfel: „Există ceva de la facerea lumii încoace mai greu de realizat decît dialogul? (...) Ce este efortul de a construi piramide pe lîngă efortul de a-l asculta și pe celălalt, pe lîngă efortul de a-ți opri o clipă propriul discurs pentru a-l lăsa și pe celălalt să vorbească? Ce este efortul de a înălța catedrale pe lîngă efortul de a accepta ca celălalt poate să aibă o părere diferită sau chiar contrară, mai mult, că poate să aibă dreptate?”

Noi, cei care trăim în țările din Europa Centrală și de Est, doar acum am început să învățăm democrația. Greu ne obișnuim să acceptăm că poate să existe cineva, s-ar putea ca tocmai colegul, prietenul sau fratele nostru, care nu are aceeași părere despre politică, cultură, viața de toate zilele. Considerăm în mod greșit că cel care are o părere contrară este dușmanul nostru. Așteptăm toleranță din partea majorității, atunci cînd nici noi nu sîntem toleranți. Dacă vrem să trăim într-o țară care a ales drumul democrației, și noi, românii din Ungaria trebuie să ne străduim să nu fim ultimii.

Dialogul și toleranța sînt două lucruri fără de care nu vom putea trăi în democrație.

Cra. Jove

Nerăbdare pînă la lansarea CD-ului cu melodiile noastre populare

Nu numai participanții la programul cultural, ci și publicul a fost foarte numeros. Sala festivă a Centrului Cultural Românesc a fost aproape neîncăpătoare. Mai mulți români din Giula și din împrejurimi au venit împreună cu familiile lor, poate și acesta a fost motivul că la sfîrșitul programului cultural mulți au plecat acasă, fără să mai aștepte lansarea primului com-

pact disc cu muzică populară românească și jocul românesc. Ulterior e ușor de dat sfaturi, dar poate că acest moment ar fi trebuit inclus la începutul zilei culturale.

A fost o sărbătoare cu adevărat

Această sărbătoare a culturii românești din Ungaria a reușit să adune la un loc foarte mulți români din țară, începînd de la cei din Budapesta, care au venit în mod organizat, precum și reprezentanții autoguverărilor din unele localități mai mici din Bihor, unde nu funcționează echipe folclorice. Ne-au onorat cu prezența domnul Petru Cordoș, ambasadorul României la Budapesta și domnul Alexandru Mureșan, consul la Seghedin. Conducerea Autoguverării pe Țară a Românilor din Ungaria a plănuț ca în acest an să schimbe anumite aspecte ale acestei zile, să introducă mai multe noutăți, să nu devină plictisitoare manifestarea.

Întotdeauna trebuie plănuț mai mult, ca să ne bucurăm și de mai puțin...

E. Iova

Chitighazul a sărbătorit mileniul

Drapelele în culori ne-gru-roșu-galben și roșu-galben-albastru au încadrat tricolorul maghiar roșu-alb-verde, în centrul comunei Chitighaz, în ziua de 14 octombrie, anunțându-ne că locuitorii satului se pregătesc de sărbătoare. Adierea blândă a vântului și strălucitorul soare de toamnă parcă ar fi chemat chitighăzenii, – unguri și români și nemți –, să se adune și să se bucure împreună de serbarea mileniului. „Cei o mie de ani de la înființarea statului maghiar ar trebui să însemne și pentru noi, pentru minoritățile care trăim în acest sat, înțelegere, pace și toleranță”, a pus primul om al comunei *Gheorghe Gulyás*, care a subliniat și importanța reconcilierii. Președintele Oficiului pentru Minorități Naționale și Etnice, *dr. Doncsev Toso* a înmănat primarului din Chitighaz drapelul milenar, accentuând în cuvântarea sa că în anul 2000 sărbătorim trei mari evenimente importante: 2000 de ani de creștinism, 1000 de ani de la înființarea statului maghiar și 10 ani de autogovernământ. Secretarul de stat a vorbit și despre faptul că Ungaria a devenit puternică prin aceea că a

Doncsev Toso înmână drapelul mileniului primarului din Chitighaz

acceptat pluritatea culturală și multilingvismul. Deputatul parlamentar *dr. Tóth Imre* a solicitat chitighăzenilor să-și păstreze limba și cultura, obiceiurile, căci numai cu valorile noastre autentice vom putea fi membri adevarați ai Europei Unite.

În continuare, reprezentanții confesiunilor din localitate, printre care și preotul ortodox *Florin Olteanu* a sfințit drapelul milenar și cel județean, respectiv placa milenară de pe peretele Oficiului Autogovernării din Chitighaz. Programul zilei a cuprins vernisaje de expoziții, dezvelirea bustului regelui Ștefan I în sala stării civile, prezentări de dan-

suri și cîntece populare. Printre alții i-am putut admira pe copiii de la grădinița și școala generală românească, corul „Viva la musica” și fanfara Bisericii Baptiste din Chitighaz. Publicul a fost compus în primul rînd din chitighăzeni, dar printre oaspeți i-am putut găsi pe primarii localităților din zonă, pe *Traian Cresta*, președintele Autogovernării pe Țara a Românilor din Ungaria, pe *Alexandru Fina*, președintele Autogovernării Românești din Chitighaz, pe conducătorii județului Bichiș. Sărbătoarea chitighăzenilor în cinstea mileniului s-a încheiat cu un joc de artificii.

- va -

Tratative pe tema consulatului onorific de la Giula

Vineri, 13 octombrie, la ora 14.00, la Primăria din Giula, *Dancs László*, primarul-gazdă, împreună cu *Tóth Imre*, deputat în Parlament al acestui sector electoral, – care dealtfel a fost și inițiatorul înființării unui consulat onorific la Giula – l-a primit pe Domnia Sa *Petru Cordoș*, ambasadorul României la Budapesta, însoțit de *Traian Cresta*, președintele AȚRU. După formalități, *Petru Cordoș* a precizat diferența dintre consulatul clasic și cel onorific. În cazul consulatului onorific al României, acesta urmează să fie condus de

ghiar. Acest consul nu are schemă de personal prea mare, eventual o secretară. Dincolo de funcția reprezentativă, consulul onorific nu poate da vize. El are în primul rînd datoria să dezvolte schimburi umane, turistice, în anumite situații el trebuie să aibă „poarta deschisă” în fața autorităților române. Ca atare, ar fi de dorit să știe limba română, dar nici asta nu este o condiție „fără de care nu se poate”. Ca om, consulul trebuie să fie o personalitate cinstită, integră, cu situație materială bună, să nu aibă dificultăți financiare.

Ambasadorul Petru Cordoș dă informații despre rolul consulatului onorific

un cetățean străin, deci, în cazul reprezentanței din Giula de un cetățean ma-

are. În practica internațională, consulul onorific își asigură logistica. E bine dacă oficialitățile locale îl ajută, asigurându-i un sediu. În viitor urmează consultății cu conducerea AȚRU, cu UCRU, cu organizațiile civile românești, cu personalități ale românilor din Ungaria, în vederea alegerii acestei personalități. În timpul tratativelor, partea maghiară a încercat să urgenteze înființarea consulatului onorific. La rîndul său, ambasadorul *Cordoș* a atras atenția că orașul Giula trebuie să ceară neapărat consimțămîntul Ministerului de Externe al Ungariei. Abia după aceste tratative, Domnia Sa va trimite o scrisoare lui *Petre Roman*, ministrul de externe al României pe tema „Consulat onorific la Giula”. După ce va afla părerea lui *Petre Roman*, vor putea continua consultațiile și va urma căutarea persoanei respective.

E. Illyés

Șt. O.

Învățămînt românesc – la nivelul vorbelor

Pe agenda încărcată a vieții publice românești din săptămîna trecută a figurat și o ședință a Comisiei de învățămînt a AȚRU. Sub conducerea președintei *dr. Maria Berényi*, ședința lărgită urma să dezbată în ultimă instanță, deci să definitiveze și să aprobe proiectele de program, care trebuiau înaintate Ministerului Învățămîntului. Cel care nu este implicat în amplul proces instructiv-educativ, nu-și poate imagina cîtă muncă prealabilă stă în dosul unei programe școlare. Iar în dosul unei programe pentru naționalități – și mai multă. Precizăm acest lucru fiindcă, trebuie recunoscut, opinia publică nu cunoaște nici importanța

acestei activități de elaborare, nici greutatea acestei munci creatoare.

La consfătuirea din vineri trecută, specialiștii domeniului: referenți din partea oficiilor metodice și educative, consilieri și experți din învățămîntul românesc au discutat aprins, contradictoriu, cu vehemență și pasiune despre un sistem teoretic pe baza căruia va trebui să se desfășoare cît mai curînd munca practică, de predare a disciplinelor specifice: deci limba și literatura română, respectiv cultură și civilizație. De la început s-au putut recunoaște liniile de front: grupe și tabere s-au confruntat atît în privința întregului program (sau programă-cadru, sau

curriculum), cît și a termenilor tehnici care trebuiau neapărat uniformizați. Dar s-a mai discutat mult și despre felul cum trebuie tradus materialul unguresc atît în limba română, cît și în practica învățămîntului românesc, avînd în vedere specificul școlilor românești. În aparență, discuțiile privitoare la terminologie, la compartimentările pe capitole, la sarcini sau probleme de conținut păreau discuții prin care fiecare parte își revendica prestigiul din acest domeniu. Însă cei care s-au lăsat implicați în aceste dezbateri contradictorii știau care este miza: realizarea, și în sfîrșit aprobarea unui material teoretic pe baza căruia se poate trece la

un sistem nou de predare a acestor discipline și la elaborarea unor manuale corespunzătoare acestui sistem. După ce s-au luat rînd pe rînd termenii unguerești și variantele lor românești posibile, s-a ajuns la numitor comun și, în sfîrșit, materialul a fost aprobat, urmînd să fie înaintat Ministerului.

Pe scurt, acesta a fost rostul și folosul consfătuirii din vineri trecută. Rostul l-a conferit seriozitatea profesională a participanților. Folosul consfătuirii va reieși din munca de la catedră și, sperăm, din cunoștințele mai bune ale elevilor. Fiindcă, în esență, acesta este țelul primordial sau nu?!

Pînă cînd mai avem două nume?

Articolul semnat de Martin Ișpanović cu titlul „*Și totuși se poate...* (să aibă un om două nume)”, apărut în coloanele acestei reviste (anul 2000, numărul 40), sugerează o temă de film polițist din vremea spionajului clasic. Este greu de imaginat, ca același individ să apară sub două nume, fără să fie cu musca pe căciulă. Totuși, în Ungaria acest fenomen nu este deloc unic, și prin el nici nu se încalcă legea. Noi, românii de aici, cei care mai ținem și la varianta românească, de altfel cea originară, a numelui primit de la părinți, ne confruntăm zilnic cu această curiozitate sau anomalie aparentă. Citind rîndurile lui Ișpanović, îmi aduc aminte cum m-am izbit inconștient pentru prima oară de problema descrisă în articol. Permiteți-mi să vă împărtășesc ceea ce am trăit încă în copilărie. La un timp după ce bunică-mea ne-a părăsit

Preotul Ioan Magdu, învățătorul de religie, cu o grupă de eleve a școlii civile din Bătania din anul școlar 1943/44

pentru totdeauna, scormonind printre actele familiei, am dat de un buletin. Deschizîndu-l, am recunoscut-o pe bunica, dar sub fotografia ei am descifrat un nume cam străin pentru mine, „Kreszta Vitályosné”. N-am înțeles treaba, pentru că părinții îmi povesteau că eu am moștenit numele de la bunicul meu, care a murit prematur, încă înaintea nașterii mele. Or, eu mă numesc Kreszta István,

cel puțin în orice loc public, în mediul oficial unguresc așa m-au chemat. Însă familia și toți cunoscuții m-au strigat cu un diminutiv al variantei locale al numelui de Ștefan. Chiar copil fiind, am știut și m-am obișnuit cu faptul că Ștefan pe ungurește se traduce István, cum m-am numit după toate actele oficiale. Cu acest Vitályos însă nicidecum nu m-am putut împăca. De la părinți am aflat că pro-

babil în timpul nașterii bunicului meu Ștefan se traducea cu Vitályos. Fapt curios, dar adevărat. De atunci, conștient am tot adunat astfel de exemple, cînd numele românilor și al sîrbilor din Bătania au fost transpuse ciudat. În acest fel din Jiva s-a făcut tot Vitályos, din Vasile sau Vasa, Vazul. Sava s-a transformat în Sebő, Andrei în Endre, Ștefan în István, Miroslav sau Mircu în Frigyes, Milan în Emil, Radoja în Rudolf și am mai putea continua șirul. În acest fel tocmai românii și sîrbii poartă, cel puțin după acte, cele mai unguerești nume de botez. Nici n-ar fi mare bai, pentru că într-o localitate mică, toată lumea este cunoscută după numele folosit în familie. Însă este îngrijorător și trist că mai nou, între tinerii de azi, tot mai puțin se ține cont de numele originar: chiar și românii se grăiesc între ei cu Pista, cu Gyuri, cu Bandi, cu Laci sau cu

Sanyi. Am pășit pe calea pe care, chiar și în cea mai intimă sferă a individului, se cedează caracterul național. Cînd un copil aude că și cei mai în vîrstă îl numesc Laci și nu Vasalică, acest lucru îi devine natural. Zi de zi abandonăm cîte ceva din românitate. O facem inconștient, dar permanent. Iar cînd ne-am dat seama ce am pierdut, e deja tîrziu. După un timp nu ne va sta gura pe Vasalică, numai pe Laci. De aceea „mi se ridică părul pe spate”, cum ar zice ungurul, cînd printre ai mei sînt grăit Pista. Să mă credeți că prietenii și cunoscuții mei din copilărie, chiar și cei maghiari nu m-ar cunoaște după acest nume. De ce? Pentru că s-au obișnuit cu Ștevi. N-a trebuit altceva decît puțină atenție din partea familiei. Pentru că „obișnuința este mare domn”, spune semnatarul acestor rînduri, cel care adeseori pică și el în capcana descrisă mai sus. **Ștefan Crăsta**

Cum, uneori, experiența a zece ani nu înseamnă nimic

Consiliul Superior de Reprezentare a Românilor de Pretutindeni, între posibilități reale și imagine

Problema înființării unui organism care să îi reprezinte cumva în mod egal și echitabil pe toți românii trăitori peste hotarele de astăzi ale României s-a pus de mai multă vreme, însă materializată într-o propunere legislativă care să fie și prinsă în discuții publice, doar acum, în prag de alegeri generale în România. Este un adevăr, și este destul de trist. În locul unei preocupări constante, iată, se dovedește, din nou, că politica românească trăiește doar atunci când respiră aer de alegeri. Dar, dincolo de aceste considerații, ce pot fi subiective, să vedem despre ce este vorba în proiectul (a cărui formă finală propusă spre dezbatere o vom trece în revistă) de lege privind înființarea Consiliului Superior de Reprezentare a Românilor de Pretutindeni, în continuare CSRRP.

Capitolul I al prezentului proiect prevede dispozițiile generale, mai exact, fixează aria de mișcare a celor care vor fi membri ai Consiliului. Articolul 1 stipulează „Statul român sprijină dezvoltarea legăturilor cu românii de pretutindeni pentru păstrarea și afirmarea identității naționale, lingvistice, cul-

turale și religioase, în conformitate cu respectarea legislației statului ai cărui cetățeni sunt, și în concordanță cu prevederile documentelor internaționale în materie”. Adică, dincolo de ceea ce este firesc, anume sprijinirea păstrării identității de toate felurile, statul român lasă toată această operațiune la nivelul legislației statelor în care trăiesc românii. Mai clar: dacă în Ungaria românii nu au reprezentant în Parlament, pentru că așa e legea ungurească, atunci, așa să fie! Și mai exact, dacă legea ucraineană spune că învățămîntul minoritar nu este obligatoriu, România va continua să ducă în comunitățile românești cărți, însă fără folos.

Dar cu idealul de unitate națională în specialul caz al Republicii Moldova, cum rămâne? Am discutat aceste aspecte cu lideri de la Chișinău, Cernăuți, Novi Sad, și toți spun că ceea ce se poate face cu acest CSRRP la modul în care este gândit nu va aduce nici un fel de avantaje.

Dincolo de acest prim articol, punctăm ca obiective și atribuții (capitolul 2), rolul „consultativ” al acestui organ, ce va avea sediul în Parlamentul României dar nu va avea nici

o putere de influență asupra legilor ce au incidență în domeniul românilor de peste hotare. La urma urmelor, și tratatele bilaterale sunt cu incidență în această problematică, dar asta nu va împiedica Ministerul Român de Externe să negocieze în funcție de persoana ministrului și de puterea partidului acestuia în viitorul parlament. Autoritatea în domeniul problematicei românilor de peste hotare rămâne la ministerul de Externe și la Guvern.

Restul textului vorbește de cum vor fi aleși membri CSRRP, adică: pe o durată de patru ani, cu obligativitatea ca, dacă nu au cetățenia română, să o obțină în decurs de un an, altfel, s-a zis cu calitatea de membru, cum se depun candidaturile la consulate, cum se afișează listele și cum platforma electorală a candidaților trebuie să fie pe o foaie de hîrtie format A/4, avînd pe verso CV-ul candidatului.

Din proiect nu se înțelege decât că acest organism va funcționa în clădirea parlamentului român și că se va întruni. Din niște lămuriri scrise ale consilierului prezidențial Sandra Pralong aflăm însă ceva ce taie toate speranțele, până

și pe cele mai optimiste: CSRRP se întrunește o dată pe an, timp de patru zile. Întrebare: pot oare să fie discutate în patru zile problemele a zece sau poate mai multe milioane de români, când vin români din toată lumea și fiecare are alte mandatări, alte subiecte pe agendă?

Întrebarea mea e retorică, firește. Din păcate, Bucureștiul, la zece ani de libertate, nu a învățat încă nimic sau aproape nimic despre cum se poate gestiona problema românilor de peste hotare. Timpul a trecut, s-au creat structuri, s-au re-creat structuri, s-au schimbat oameni și concepții, s-au făcut „zece programe”, al căror conținut nu se schimbă, doar aplicarea diferă de ceea ce scrie pe hîrtie, însă fără folos. Singurii plătitori sunt tot ei, conaționalii noștri, care vor fi și mai confuzi acum, când li se va spune: pentru orice problemă apelați la reprezentantul dumneavoastră în Consiliu! Și din păcate, nu e glumă. Au existat chiar români din Occident – poate mai civilizați ca noi, cei din estul comunist – care au încercat să explice că o atare reprezentare mai mult va lovi în români, căci nu pot fi

reprezențați românii în ansamblu, ci doar „biserițele”, și nu toți au același trecut și aceleași valori, că totul se va clădi pe simpatii și antipatii, însă fără folos. Încotro ne îndreaptă acest nou experiment, nu e greu de anticipat. Prin urmare, mă întreb, câți din adevărații români preocupați de soarta comunității în care trăiesc, vor veni la București? Eu cred că nici unul. Eu cred că tot aceia vor veni care au alte interese – ce se traduc în afaceri, bani, recuperare de bunuri – și nu cei care într-adevăr, duc mai departe flacăra românismului acolo unde trăiesc ei.

Nota bene: Pentru ceea ce se va întâmpla în viitor, vă recomandăm să vorbiți cu semnatarii proiectului: **Sandra Pralong**, Consilier Personal al Președintelui României, tel.: 00/40/1-411.01.05; **Ștefan Glăvan**, președintele Sub-Comisiei pentru Relația cu Românii de Pretutindeni, Camera Deputaților, tel.: 00/40/1-402.11.69 și **Antonie Popescu**, consilier, Departamentul pentru Relația cu Românii de peste Hotare, tel.: 00/40/1-659.32.39.

Cristina Zărnescu, București

Sărbătoare de mulțumire

Duminică, 15 octombrie 2000, Biserica Baptistă Română din Mîcherechi și cea din Chitighaz au avut o zi specială de mulțumire lui Dumnezeu pentru binecuvântările spirituale și materiale primite în anul acesta.

Ziua de mulțumire este o ocazie bună pentru a privi în urmă la lucrarea lui Dumnezeu în viețile noastre. Aceasta ne conduce la recunoștință și laudă pentru Dumnezeu.

„Mulțumiri fie lui Dumnezeu, care ne dă victoria prin Domnul nostru Isus Cristos!” 1 Corinteni 15:57

Nu prin propriile noastre forțe putem învinge păcatul și greutățile, ci prin victoria pe care ne-a dobândit-o Cristos la cruce. Crucea este o realitate și trebuie să devină pentru noi o experiență trăită. O atitudine pasivă și numai intelectuală în fața Golgotei nu ajunge. Nu. Dându-se pe Sine pentru ai Săi, Domnul le dă victoria; El îi face totdeauna să izbândească în El și îi învață să pună la încercare autoritatea Numelui învingător în fața oricărui dușman care poate veni în viața lor.

Din viața și slujba celui care pune mîna pe această putere se degajă o mireasmă care este efectul prezenței lui Cristos. Rîuri de apă vie curg și nu se pierde nici o ocazie de mărturie. Există oare minune mai mare decît o viață schimbată prin puterea

Bucurie la ziua de mulțumire

crucii? Cristos se arată în acest „vas de lut”, și chiar dușmanii trebuie să recunoască că acel discipol a fost cu Isus.

Isus Cristos ne face de asemenea

să izbîndim în rugăciune și mijlocire. Prin darul victoriei Sale, El dă copiilor Săi slabi, fricoși și fără roadă secretul de a învinge: „Deschide-ți gura și Eu ți-o voi umple”. De acum, rugăciunile lor sunt inspirate și controlate de El. E de mirare că le împlinește?

Lumea înțelege „limbajul” unor asemenea vieți, poate să citească „această scrisoare cunoscută și citită de toți oamenii”.

Fii mulțumitor chiar și pentru cel mai mic bine. Mulțumirea pentru cele mici te va face vrednic să primești și lucruri mai mari. Darul cel mai mic să aibă pentru tine același preț ca și darul cel mai însemnat. Dacă vei ține seama de mărimea Dădătorului, nimic din ce dă El nu ți se va părea mic și neînsemnat; căci nu poate fi mic ce vine de la marele Dumnezeu. Pedepse și lovituri de-ți va trimite, primește-le cu mulțumire; căci El face ca toate câte ni se întîmplă să fie spre binele nostru.

- dani -

Gânduri despre mulțumire

Mulțumirea îl face pe sărac bogat; nemulțumirea îl face pe bogat sărac.

Mulțumitor nu te face ceea ce ai în pungă, ci ceea ce ai în inimă.

Înainte de a fi un sentiment, mulțumirea este o datorie.

O inimă mulțumită se bucură de două ori pentru o binecuvîntare: prima dată când o primește, și a doua oară când își aduce aminte de ea.

Fanfara lăudînd pe Dumnezeu

Iugoslavia este reprimată în comunitatea internațională

Lunga perioadă de izolare a Iugoslaviei a luat sfîrșit; este timpul ca poporul iugoslav și bisericile din această țară să fie reprimiți în comunitatea internațională, a declarat un oficial al bisericii europene. Creștinii trebuie să se roage pentru poporul iugoslav, și „să-și manifeste solidaritatea” în această perioadă critică, a spus Keith Clements, secretar general al Coferinței Bisericilor Europene, cu sediul în Geneva.

Reprezentanți ai Bisericilor Creștine Evanghelice din Iugoslavia au salutat victoria în alegeri a

administrației conduse de Vojislav Koštunița. „Aceasta este o ocazie pe care ne-o dă Dumnezeu, pentru că El vrea ca oamenii să trăiască în pace, să audă adevărul și să fie toți mîntuiți”, a declarat pentru Keston News Service Zarko Djordjevic, pastor al bisericii baptiste din Novi Sad. „Am avut 50 de ani în care în țară a fost promovat ateismul, iar acum este important ca oamenii să nu se mulțumească doar cu schimbări de față și cu schimbări politice, ci să lupte pentru a produce schimbarea începînd din interior.” (RVE)

Prima rețea de radio creștin din Rusia cu emisie prin satelit

Prima rețea de radio creștin din Rusia cu emisie prin satelit a intrat deja în funcțiune. Milioane de oameni de pe cuprinsul fostei Uniuni Sovietice și din Europa de Est vor putea asculta emisiuni creștine în limba rusă, transmise local. Pe 5 octombrie, HCJB World Radio, în colaborare cu Biserica Evanghelică au inaugurat noul serviciu prin satelit.

Rețeaua de radio creștin, care emite 24 de ore pe zi, are drept țintă primele 30 de orașe ca mărime din Rusia, dar va fi accesibilă chiar și în satele foarte mici, a declarat David Kealy din partea HCJB. Creștinii din mai multe orașe din Rusia au deja

licențe de emisie, iar alții au început deja demersurile pentru înființarea unor stații radio locale. Odată ce semnalul poate fi recepționat prin intermediul unei antene satelit, acesta poate fi redistribuit pe frecvențe FM sau AM, prin intermediul rețelilor de radio guvernamentale - care funcționează prin releu, prin intermediul rețelilor comerciale de cablu, pe casete audio sau direct prin aparatele radio din apartamente. Programele creștine sunt furnizate gratuit stațiilor radio afiliate.

Creștinii își propun să facă acest serviciu disponibil și în spitale și închisori.

(RVE)

Iași — capitala credinței românești

La hramul Sfintei Paraschiva s-au adunat peste un milion de credincioși

În dimineața zilei de 14 octombrie, în Catedrala Mitropolitană din Iași a început Sfânta Liturghie consacrată Sf. Cuvioase Paraschiva, ocrotitoarea Iașului și a întregii Moldove, încă de la aducerea moaștelor sale în capitala Țării Moldovei, pe timpul domniei lui Vasile Lupu, în anul 1641. Liturghia a fost oficiată de Sanctitatea Sa **Bartolomeu I**, patriarhul ecumenic de Constantinopol, Prea Fericitul **Teoctist**, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Mitropolitul Livadiei Înalt Prea Sfințitul **Ieronim**, Înalt Prea Sfințitul **Daniel**, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, și un mare sobor de preoți, acompaniat de corul „Sanctus” al Mitropoliei. Au fost de față mitropoliți din Toronto (Canada), Germania, Grecia, Basarabia, episcopul românilor din Ungaria Prea Sfințitul **Sofronie**, care a și slujit, înalți prelați ai Bisericii Ortodoxe din România, Franța, precum și reprezentanți ai altor biserici și confesiuni religioase din România și din străinătate.

O înfîlnire pan-ortodoxă

În timpul ceremoniei, ținută în limbile greacă și română — ore încărcate de cuvinte adânci și tâlcuiri ale Sfintei Liturghii, de predici închinare lui Dumnezeu și faptelor Sale omenești — șirul, lung de peste un kilometru, pe cinci-șase rânduri, de la Mitropolie până aproape de Gara Mare din Iași, se prelungea încet-încet prin fața moaștelor Sf. Paraschiva și ale Sf. Gheorghe. Patriarhul **Bartolomeu I** a apreciat, între altele, că Sf. Paraschiva din Epivat (azi

PF Teoctist, PF Bartolomeu I și premierul României Mugur Isărescu, la Iași
Foto: Agenda

Boiados), chiar dacă este de origine greacă din Tracia, ne unește, iată, și de dincolo de moartea pămînteană, din tărîmul vieții veșnice, și ne trimite dragostea ei față de Hristos, ne îndeamnă să facem ca ea, dacă vrem s-o cinstim.

Patriarhul Teoctist, care a slujit ani buni la Iași, ca mitropolit al Moldovei, a mărturisit că văzînd miile de credincioși, mai cu seamă tineri, cum se închină la sfintele moaște din Catedrala Mitropolitană, a luat pildă de devoțiune. Și a deplîns că sfîntul cult al familiei, al căminului conjugal este întinat în zilele noastre, drept care este nevoie să ocrotim tineretul de capcanele care ne vin de pretutindeni, capcane și ispitiri fără granițe, ocrotire ce se poate face numai prin credință. Marele hram al Sf. Cuvioase Paraschiva, care a adunat un milion de pelerini și zeci de înalte fețe bisericești, din țară și străinătate, poate fi

definit și ca un fel de înfîlnire pan-ortodoxă.

Unul dintre polițiștii din Iași a descris situația cu următoarele cuvinte: „Ca în acest an nu am pomenit așa multă omenire. Dacă mi-ar fi povestit cineva, nu mi-aș fi închipuit așa aglomerație. Oamenii care apucă să intre la coadă nu mai au cum ieși și sînt obligați să stea zeci de ore în picioare. Este ceva inimaginabil. Credința acestor oameni care fac atîtea

sacrificii pentru a atinge doar cîteva secunde Moaștele Sfinte este de admirat și, de ce nu, de urmat de noi de toți”.

Patriarhul Bartolomeu I a devenit cetățean de onoare al Iașului

Sîmbătă seara, *Constantin Simirad*, primarul Iașului, a acordat titlul de cetățean de onoare Patriarhului Ecumenic al Constan-

tinopolului. „Este a cincea oară cînd vin în acest oraș și sînt foarte mulțumit că văd atîta smerenie în ochii oamenilor. Voi veni în Iași ori de cîte ori voi avea ocazia”, a declarat Sanctitatea Sa **Bartolomeu I**. În cadrul ceremoniei, care a avut loc la Primăria din Iași, au mai primit acest titlu Patriarhul Teoctist, Mitropolitul Ieronim de Livadia, ÎPS **Daniel**, primul ministru, **Mugur Isărescu** și președintele PDSR, **Ion Iliescu**.

Iașul, oraș al pelerinajelor europene

La sfîrșitul săptămînii trecute, orașul Iași a fost desemnat ca oraș de pelerinaj internațional — informează Orthopress. Pentru pelerinajul internațional au fost alese cinci orașe a căror așezare pe harta Europei desenează o cruce: **Trondheim** (Norvegia) — în nord, **Tessalonic** (Grecia) — în sud, **Edimburg** (Scoția) în vest și **Iași** (România) — în est, în centrul crucii fiind **Praga** (Republica Cehă).

(Montaj realizat de **Eva Iova**, pe baza informațiilor preluate din presa din România)

Sfînta Paraschiva a fost sărbătorită și la Giula

Rareori se poate bucura biserica ortodoxă din Orașul Mic Românesc din **Giula** de atîția credincioși cîți au fost la Sfînta Liturghie din sîmbăta trecută, 14 octombrie, cînd s-a sărbătorit hramul acestei biserici. Pe lîngă numeroși credincioși din **Giula**, tineri și mai puțin tineri, au fost de față și aproape 30 de membri ai comunității românești din **Budapesta**. Slujba din sărbătoarea Sfintei Paraschiva a fost săvîrșită de părintele vicar **Pavel Ardelean**, părintele **Teodor Rocsin**, părintele paroh **Petru Pușcaș** și părintele ieromonah **Paisie**.

Pagină coordonată de ieromonahul Paisie

Sfîntire de biserică la Micherechi

Patriarhia Română, Mitropolia Banatului, Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria și Parohia Ortodoxă Română Sfinții Arhangheli **Mihail** și **Gavril** din **Micherechi** vă invită cu deosebită bucurie la **Micherechi**, duminică, 29 octombrie, ora 9.00, la sărbătoarea bisericii noastre prilejuită de sfințirea sfîntului locaș, în urma lucrărilor de consolidare și restaurare ce au avut loc în cursul ultimilor doi ani.

În numele Consiliului Parohial
Preot Paroh **Ioan Bun**
Președintele Consiliului Parohial

Instalarea Mitropolitului Olteniei

Duminică, la 22 octombrie va avea loc instalarea și hirotonirea Prea Sfințitului **Teofan** ca Arhiepiscop al **Craiovei** și Mitropolit al **Olteniei** în catedrala Mitropolitană din **Craiova**. La ceremonia de instalare va lua parte, printre mai multe înalte fețe bisericești, și episcopul românilor ortodocși din **Ungaria**, Prea Sfințitul **Sofronie**. (La rugămintea PS **Sofronie** ne cerem scuze dacă în articolul din săptămîna trecută, cu titlul de „**Teofan Sinaitul** a fost ales ca Mitropolit al Olteniei”, s-a putut înțelege greșit rolul pe care noul mitropolit, prin această funcție, îl poate ocupa în ierarhia bisericească. Cititorii noștri, precum și redactorii acestui săptămînal, îl stimează foarte mult pe conducătorul Bisericii Ortodoxe Române, pe Prea Fericitul Patriarh **Teoctist**, care a vizitat deja de două ori mica noastră comunitate.)

E. Iova

Cupa „Prieteniei” la Apateu

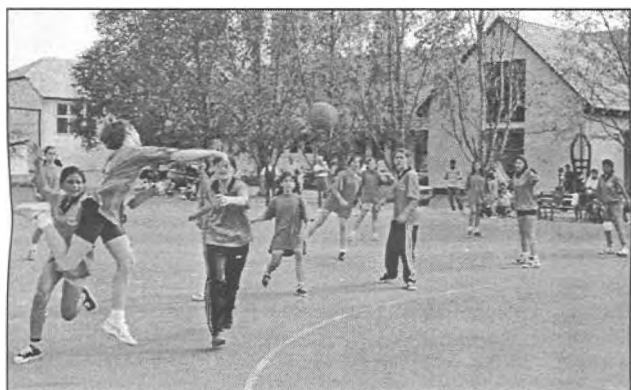

Cei mai buni fotbaliști: băieții din Pocei

Luni, 17 octombrie, într-o zi frumoasă de toamnă însorită, la Apateu s-a organizat „Cupa Prieteniei” pentru școlarii satelor bihorene. Cei 88 de copii din patru localități bihorene (Apateu, Darvaș, Pocei, Săcal) s-au întrecut

în două categorii: fotbal pe teren mic (băieți, clasele 5-6 și 7-8) și handbal fete, de la școlile din Apateu și Pocei.

Două școli, cea din Bedeu și Jaca nu au participat la Cupa „Prieteniei” a școlilor bihorene.

Cele mai bune handbaliste: fetele din Apateu

Apateenii, ca de obicei, s-au dovedit și de data aceasta gazde primitoare. Participanții au avut păreri bune și s-au simțit excelent în timpul zilei. Atmosfera de pe teren, la fel, era bună, câteodată chiar fierbinte, suporterii, de pe marginea terenului cum se întâmplă deseori, știau mai bine ce trebuia să facă jucătorii.

În ziua aceasta am văzut echipe bine instruite, copii talentați, care în viitor pot să apară – ca stelele – pe cerul mai senin al sportului maghiar. La sfârșitul zilei sportive, fiecare echipă a primit o cupă și diferite cadouri (mingi de fotbal, volei și handbal).

Acțiunea a fost sponsorizată de Ministerul Tineretului și a Sportului, de AȚRU și de Autogovernarea Minoritară Română din Apateu. **Șt. Oroian**

Cel mai bun portar: Toma Țeglea din Apateu

Umor de pe băncile școlii

Nicușor: – Tăticule, spune și tu, găsești că e drept să pedepsești pe cineva pentru ce n-a făcut?

Tatăl: – Desigur că nu.

Nicușor: – Ei, bine. Învățătorul m-a pedepsit pentru lecțiile pe care nu le-am pregătit.

Mama: (citind notele din carnetul băiatului)

– Nu ți-e rușine că ești ultimul din clasa de 28 de băieți?

Băiatul: – Putea fi și mai rău.

Mama: – Cum vine asta?

Băiatul: – Presupun că ar fi fost 40 de băieți în clasă.

Ionel: (care nu vrea să meargă la școală în ziua respectivă ridică receptorul, formează numărul de telefon al școlii)

– Alo, Ionel este bolnav și mâine nu va putea merge la școală.

Directorul: – Dar cine este la aparat?

Ionel – Tatăl meu (răspunde Ionel).

☺ ☺ ☺

Mama: – Îți place la școală? Ce zici Nicușorul mamei, după prima zi?

Nicușor: – Da, dar se pierde prea mult timp între recreații.

☺ ☺ ☺

Elevul: – Tăticule, îți amintești că mi-ai promis

stiloul tău, dacă voi avea note bune!

Tata: – Da!

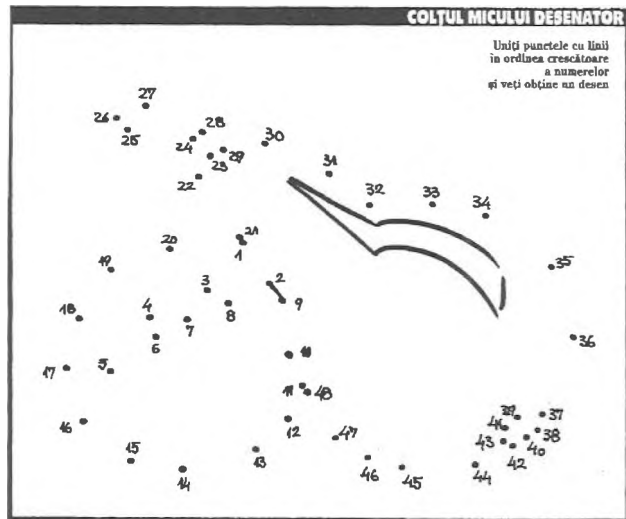
Elevul: – Ei, bine, ai noroc... poți să-l păstrezi.

☺ ☺ ☺

Elevul: – Pentru astăzi am pregătit „Al doilea război mondial”.

Profesorul: – Până aici meriți nota 5.

Elevul: – Vă mulțumesc, mă opresc aici!

DIN ISTORIA POPORULUI ROMÂN

DIMITRIE CANTEMIR

(1673–1723)

Domn al Moldovei, cărturar enciclopedist, scriitor. La 26 octombrie 1673 se naște la Silișteni (în sud de Huși, județul Fălciu), ca fiu al serdarului Constantin și al Anei. Învăță la curtea domnească din Iași, cu preotul grec Cacavela limbile latină, greacă, slavonă etc., avînd o memorie extraordinară.

Tatăl lipsit de cultură, ajunge domn și le asigură celor doi copii, Antioh și Dimitrie, condiții alese de învățătură.

La 15 ani, Dimitrie Cantemir este ostatic la Constantinopol, zălog al tatălui pe lângă Înalta Poartă, înlocuindu-l pe Antioh. Va sta 22 de ani în capitala otomană și va face studii diverse, cu vestiți profesori ai epocii. După moartea tatălui, e ales domn al Moldovei (1693), dar Poarta nu-l confirmă. Din 1695 e capucheaie, la Constantinopol, al fratelui Antioh, ales domn. Se căsătorește cu fiica lui Șerban Cantacuzino, Casandra, care-i dăruiește mai mulți copii, dintre care viitorul preot și diplomat rus Antioh Cantemir (1708–1744). Turcii l-au înscăunat pe Dimitrie Cantemir la Iași (1710), avînd încredere în el, dar noul domn-cărturar încheie la Luțk (1711) un tratat secret cu Petru cel Mare, în dorința eliberării de sub turci. Însă armatele ruso-moldovene sînt înfrînte drastic la Stănilești, pe Prut (1711), învățatul domn fiind nevoit să fugă în Rusia cu familia și 4000 de moldoveni (între care și Ion Neculce). Locuiesc la Harkov, apoi la Moscova (consilier intim al țarului), rămînînd în Rusia pînă la moarte (1723). S-a stins la moșia sa Dimitrievska (așezarea îi poartă numele). În 1935, osemintele i-au fost aduse în România și depuse la Iași.

Opere principale: *Divanul sau gîlceava înțeleptului cu lumea*, prima operă scrisă în română și tipărită la Iași (1698); înția scriere filosofică alcătuită de un român, prefațată de fostul său dascăl Cacavela. *Istoria ieroglifică*, cea mai importantă operă literară, scrisă la Constantinopol în română (1703–1705). Concepută ca o fabulă întinsă, cu personaje travestite în dihanii și păsări, alegoria prezintă lupta pentru domnie, în Țările Române, dintre partidele boierești rivale, adică ale Cantemireștilor și Brâncovenilor: Inorogul este Dimitrie Cantemir, Corbul – Constantin Brâncoveanu, Vidra – C. Duca, Struțocămila – M. Racoviță ș.a.m.d. La urmă, autorul ne dă cheia umană a poveștii cu dobitoace. E prima încercare de roman politico-social. *Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor*, scrisă în română (1719–1722), cuprinde istoria noastră de la origini pînă la descălecarea. Susține ideea cronicarilor: originea comună a tuturor românilor. *Istoria Imperiului Otoman (Creșterea și descreșterea curții otomane)*, redactată în latină între 1714–1716 și tradusă în engleză, franceză și germană, i-a creat autorului un nume de savant european, mai ales că în 1714 fusese ales membru al Academiei din Berlin. Citită de Voltaire, Byron și Victor Hugo. *Descriptio Moldaviae* (Descrierea Moldovei) a fost scrisă în latină (1714–1716), cînd trăia în Rusia, la cererea Academiei din Berlin.

Concert extraordinar la Giula

Tiberiu Kozma, omul de bază al faimoasei formații R-GO din anii '80, va da un concert pentru prietenii săi și iubitorii muzicii melodice în orașul Giula, de unde a pornit odinioară. Chitaristul Tiberiu Kozma va prezenta și piese de pe proaspătul LP al noii sale formații, *No Smoking*. Compozitorul numeroaselor șlagăre de top a fost elevul Liceului Bălcescu între anii 1971-1975. Instrumentistul de muzică rock, Tiberiu Kozma pregătește pentru acest concert extraordinar un program prezentat pentru prima dată în fața publicului larg, împreună cu

instrumentistul micheerchean, *Vasile Ciotea*, căroră li se va atașa și tânăra interpretă de muzică rock, *Diana Domonkos*, eleva din anul III al Liceului Bălcescu. Concertul extraordinar al acestor tineri și mai puțin tineri muzicanți va avea loc în seara zilei de 28 octombrie 2000, simbătă, la sediul din Giula al Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria, strada Doja nr. 8, cu începere de la ora 20.00. Sînt așteptați cu mult drag toți iubitorii de muzică ușoară. Informații suplimentare: 66/463-079 sau 66/463-152.

Șt. F.

Deep Purple și Filarmonica „George Enescu” fascinează Europa

Peste 3500 de fani au asistat, la 1 octombrie, la primul concert din seria celor zece ale turneului european pe care celebra trupă Deep Purple le va susținute, luna aceasta, alături de Orchestra Filarmonicii „George Enescu” din București. În jur de 70 de instrumentiști români au dominat scena pe care veteranii rockului au oferit un show de zile mari, așteptat deja cu mare interes în alte șase orașe germane, dar și în Austria, Elveția și Franța. „Un dia-

log instrumental fascinant, o atmosferă explozivă, această intersectare a sunetelor rock cu armoniile orchestrei filarmonice bucureștene”, comenta, ziua următoare, ziarele din Hamburg. Întregul repertoriu al Deep Purple pare schimbat, are o nouă constituție, o dată cu această nouă manieră de abordare. Un experiment nemaipomenit, pentru o asistență a cărei vîrstă balansa între 30 și 60 de ani.

(După presa din România)

Ludăi mari, copii mici

În grădina lui Pénzes Viktor din Apateu au crescut ludăi uriașe. Cel mai mare dovleac cîntărește 78,5 kg, cu un diametru de 205 cm și o înălțime de 75 cm. Doamna Pénzes plănuiește că la începutul iernii va prăji ludăile, bogate în vitamine, pentru copiii de la grădiniță, unde ea este educatoare.

V. J.

O poveste fantastică și tristă pe scena Teatrului din Arad

Cei mai mulți tineri de la Liceul N. Bălcescu, în ultimul timp au avut posibilitatea să meargă la teatru, numai atunci cînd artiștii din Arad au venit la noi, la Giula, cu piese foarte interesante.

Am fost foarte fericită că miercurea trecută, la 11 octombrie a.c., am avut ocazia să particip la Festivalul de Teatru Clasic din orașul Arad. În acest an, Festivalul a ajuns la cea de-a VI-a ediție. Întîlnirea s-a desfășurat la Teatrul de Stat din Arad, între zilele de 8-15 octombrie a.c. În fiecare zi s-a prezentat un alt oraș, de exemplu: Teatrul Național din Tîrgu-Mureș, Teatrul Odeon din București, Teatrul L. S. Bulandra din București, Teatrul Nottara din București, Teatrul Național din Timișoara, Teatrul Tineretului din Piatra-Neamț, dar bineînțeles și organizatorii, gazdele de la Arad s-au pregătit cu un spectacol.

Miercuri seara au evoluat pe scenă artiștii Teatrului de Stat din Oradea, prezentînd piesa cu titlul „*Fantastica și trista poveste a Candidei Erendira și a nesăbuitei sale bunici*”, de Gabriel Garcia Marquez. Despre Marquez trebuie să știm că e un scriitor columbian, care cu romanul „Un veac de singurătate” a cîștigat Premiul Nobel pentru literatură. În operele sale se împletește mitul strămoșesc, legendele și întîmplările reale din viață. Ce am văzut pe scenă în seara de miercuri, mi s-a părut mai mult trist decît fantastic. Am putut cunoaște viața Erendirei, o fată tînă, care de fapt a fost slujnica bunicii sale, fiindcă de mic copil a fost orfană. Tînăra a știut că trebuie să-și ajute bunica, pentru că îi poate mulțumi foarte mult. Cînd bunica îi cerea ceva, ea numai atît i-a răspuns: „Da, bunico!”, și îndată s-a pus la treabă. Dar într-o zi a ars casa bunicii, care valora un milion de pezos, iar Erendira a trebuit să plătească suma aceasta mare. Bunica, pentru ca să rezolve

cît mai ușor problema, a pus-o „în vînzare” pe ne-poată-sa. Din această cauză, fata s-a simțit foarte nenorocită, tot timpul era tristă. Ca o rază de soare, într-o zi, cunoaște un tînăr, care îi dă o nouă

acest rol. Bunica (Maria-na Vasile) a jucat așa de autentic, că ne stîrnea sentimente mixte: cît am urît-o, cît ne-a fost milă de ea. Dar toți actorii au fost la înălțime: „îngerașul” care a jucat rolul povești-

speranță. Fata care își dorea mai mult moartea decît viața, începe să se gîndească, cum ar putea scăpa de bunica cea nesăbuită și îngîmfată. La sfîrșit, bunica moare. Dar nu în mod natural, ci a fost otrăvită de iubitul Erendirei. Fata însă, în mintea și inima ei, nu poate fi cu totul fericită.

Spectacolul văzut la Arad, la Festivalul de Teatru Clasic, din nou m-a

torului, Ulise (Șerban Borda), iubitul Erendirei și toți ceilalți.

Decorul a fost original și expresiv. Spectatorii au fost atenți și la cele mai mărunte detalii: în intervenirea naratorului, care ne-a ilustrat cum a ars casa bunicii, ținînd în mînă o machetă, cu care a imitat incendiul casei. Despre muzică numai atît: parcă și acum aș auzi-o, așa era de plăcută. Ritmurile me-

convins că teatrul românesc este minunat. Acum înțeleg de ce se spune că este printre cele mai bune teatre din lume. Actorii și-au jucat atît de bine rolul, încît nici nu ne-am dat seama că sîntem la teatru. Parcă am fi fost în lumea romanelor lui Garcia Marquez. Erendira (Angela Tanko) a avut o sarcină foarte grea. Nu știu, dacă eu aș fi capabilă de a juca

lodiilor din America Latină ne-au rupt de realitate, parcă am fi fost și noi în lumea Erendirei și a bunicii sale. Aș vrea să sper că și la anul, la următorul Festival de Teatru Clasic din Arad, voi avea posibilitatea să particip la un asemenea spectacol de succes.

Andreea Gurzău
elevă în anul III la Liceul N. Bălcescu

Cartea – care unește oameni, cartea – care leagă generații

Dedicații speciale

O frumoasă serbare a atras vineri seara zeci de oameni la sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria. În cadrul unei mici festivități, inițiate de colegul Ștefan Oroian, s-a făcut lansarea cărții cu GHICITORI a doamnei Lucia Borza, cu ilustrațiile făcute de Cristina Martin, elevă din clasa a 5-a a Școlii românești din Giula. Micile (mai ales) catrene sînt plăcute, simple, pot fi învățate ușor chiar și de copii mici, iar ilustrațiile în culori viguroase rimează la aceste texte. De fapt, despre carte s-a mai scris, despre cele două coautoare, la fel. Acum și aici m-aș opri însă la un alt aspect: la atmosfera deosebită a acestei întâlniri. După ce în ziua de vineri se întruniseră într-o consfătuire cadrele didactice, și la o intensă muncă de redactare cercetătoarele noastre, seara i-a întrunit pe mai mulți și dintre unii, și dintre alții, dar

și prietenii și familiile celor două autoare. În acest fel, lansarea cărții a devenit mai mult decît un cînaclu: o seară între prieteni, în care s-au simțit bine atît adulții, cît și

Prima întâlnire a Cristinei cu Tanti Luci

copiii. Dar s-a simțit bine și ambasadorul României Petru Cordoș și soția, care dorise neapărat să fie de față, rostind și cîteva cuvinte sincere, „de inimă”. După partea oficială, cei întruniți au mai stat

împreună discutînd, iar cele două autoare au fost puse la „muncă grea”: „Vă rog, tanti Luci să scrieți ceva frumos și pentru bunica” („Dar cine e bunica ta, fetiço?”), „Doamnă, Vă rog să faceți o dedicație și pentru sora mea” („Deci, văd bine, tu ești

sora fostei mele eleve?”), „Cristina, te rog să-mi scrii cîteva cuvinte” („Dar oare ce să scriu?”).

A fost o lansare plăcută, „de familie”, sperăm că nu și ultima.

-ilda-

Mîndrii părinți ai Cristinei Martin

Cunoștințe despre istoria românilor

„Românii între anii 1821–1866” este tema principală propusă în atenția participanților unei noi întâlniri prietenești, organizate de către membrii reprezentanților românești din Giula, Seghedin și sectorul VII al Budapestei, cu scopul răspîndirii cunoștințelor de bază despre unele evenimente importante ale istoriei poporului român.

Societatea românească în perioada premergătoare revoluției din 1848, conviețuirea româno-maghiară, 1848–49 la români, natura relațiilor româno-maghiare, societatea românească post-pășoptistă, unirea Principatelor în 1858, însemnătatea lui A. I. Cuza, România anilor 1859–1866, pregătirea venirii unei noi dinastii în scaunul regal, sînt acele subiecte pentru a căror prezentare a fost solicitat profesorul clujean Ioan Aurel Pop. Organizații doresc să asigure un cadru corespunzător pentru dezbateri, pentru intervenții din rîndul participanților. Programul de întreaga zi mai oferă informații cotidiene despre situația actuală a economiei românești, precum și o sumară prezentare a principalelor partide po-

litice din România, aflate în pragul alegerilor parlamentare. Despre o țară mai îndepărtată, dar mult asemănătoare țării noastre, despre Portugalia, membră în structurile Europei Unite, ne va vorbi ambasadorul dr. Alexandru Ardelean. Participanții la întâlnirea prietenească vor mai putea face cunoștință cu munca de la trei ateliere de presă: redacția emisiunilor românești la radio care acum a împlinit 20 de ani de la prima prezentare, noutăți despre munca de la săptămînalul Foia românească, recent ieșit pe Internet, și activitatea redacției Jurnal, prima revistă din Micherechi. Pentru încheierea zilei, organizatorii promit și un program surpriză.

Întîlnirea prietenească este programată pentru întreaga zi de sîmbătă, 28 octombrie 2000, de la ora 10.00. Locul întîlnirii este sediul din Giula al Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria, strada Doja nr. 8. Pentru program sînt așteptați toți cei pe care-i interesează temele enumerate mai sus. E posibilă participarea la program în oricare etapă a zilei. Informații suplimentare: 66/463-079 sau 66/463-152. Șt. Frățean

Cugetări despre români

„Străbunii noștri ne-au conservat limba și pămîntul strămoșesc; generațiunea care se duce a făcut unirea, independența și mult lucrat-a pentru libertate. Acum e rîndul nostru: nouă ne este dat a completa unitatea națională, a întări libertatea și a face ca egalitatea să ne fie un nume nou.”

V. Lucaciu

Stimați Cititori, drazi Colaboratori!

Și în acest an, Editura NOI va redacta CALENDARUL ROMÂNESC, publicația tradițională care apare la sfîrșitul fiecărui an. De pe acum a început munca de adunare și sistematizare a materialelor.

Aici atragem atenția că ne bucură orice contribuție, orice scriere sosită de la colaboratorii noștri vechi și noi. Așteptăm contribuțiile la Calendarul Românesc pînă la 31 octombrie.

De vorbă cu Gheorghe Ardelean despre economie politică – dar nu numai

Întotdeauna ne bucurăm, dacă în viața politică, diplomatică, culturală sau în oricare alt domeniu dăm de fețe cunoscute, care aparțin comunității noastre, a românilor din Ungaria. Domnul Gheorghe Ardelean (Árgyelán György), originar din satul Chitighaz, este consilier economic la Ambasada Ungariei de la București. În timpul concediului de vară, familia Ardelean s-a întreținut acasă, la Bichișciaba.

– Cum ați ajuns să lucrați la București?

– Eu am mai lucrat în străinătate și mi-a plăcut. Am aflat într-un ziar că la Ambasada Ungariei de la București se caută un consilier economic. Am constatat că eu corespund tuturor condițiilor și am înaintat un dosar de concurs pentru acest post.

– Care au fost aceste condiții? La ce fel de cursuri a trebuit să participați înainte de a pleca la București, cum v-ați pregătit pentru noua misiune?

– Candidatul trebuia să dispună de pregătire de inginer sau în domeniul economic. O altă condiție era cunoașterea limbilor străine, în primul rând româna și engleza. Am fost solicitat să mă pregătesc la două ministere înainte de a ocupa postul. Prima dată am fost timp de o lună la Ministerul Economiei și după aceea am schimbat și am stat la Ministerul Afacerilor Externe.

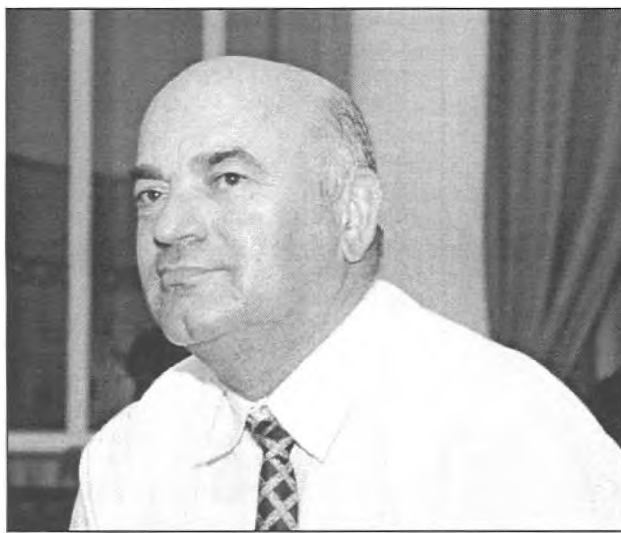
– După aceasta a urmat să ocupați postul din București. Care sînt îndatoririle unui consilier economic în cadrul Ambasadei? Cred că acest post are mai multe laturi.

– În primul rând, trebuie să reprezint interesele economice ale Ungariei în România, să fac cunoscut imaginea economică a Ungariei. Sînt responsabil pentru promovarea comerțului și a investițiilor maghiare în România, pentru promovarea diferitelor colaborări în diverse domenii economice, cum ar fi industria, energia, turismul, agricultura. Pot spune că aceste colaborări se desfășoară tot mai bine, din an în an se dezvoltă, iar relațiile bilaterale au crescut în ultimii doi-trei ani. Pe lângă aceasta, organizez programe pentru delegațiile oficiale din

Ungaria, care vin în România. În al doilea rînd, pregătesc diferite raporturi trimestriale și anuale despre situația economiei române, despre relațiile româno-maghiare în domeniul economiei. A trebuit să construiesc relații cu ministerele, cu camerele de comerț, cu autoritățile locale. Organizez întâlniri economice bilaterale în România mai ales, unde apar probleme, cum a fost de exemplu cu taxa vamală de importuri pentru carne de porc și pasăre din Ungaria. Această taxă, în România, s-a ridicat în anul trecut, iar partea maghiară n-a acceptat-o, fiindcă în cadrul CEFTA s-a hotărît chiar reducerea acesteia. Totuși Guvernul Român a hotărît să ridice taxa, pentru că importul din Ungaria a cauzat perturbări în producția de carne din România. După un an s-a dovedit că nu s-a dezvoltat mai bine producerea cărnii în domeniul autohton, iar importatorii români au adus carne din alte țări. În același timp îngrijesc și discuțiile bilaterale în domeniul procesului de aderare a României la Uniunea Europeană. Dar particip și la diferite forumuri, expoziții, conferințe legate de economie, unde uneori țin și cîte o prelegere.

– Cum ați mai amintit, România și Ungaria sînt preocupate tot mai mult de aderarea la Uniunea Europeană. Cum vedeți această situație? Sîntem chiar atît de aproape de Uniune Europeană?

– Bineînțeles, Ungaria a fost candidată mai devreme, printre primele cincisăse țări. Însă chiar în anul acesta a fost acceptată și cea de-a doua grupă, din care face parte și România. Noi, din partea Ungariei, susținem adera-

rea României, fiindcă interesul Ungariei este ca ambele țări să fie parte a Europei, să nu mai fie granițe între popoarele noastre, să putem lucra în comun. Iar dacă va intra și România, și Ungaria în UE, și granița se va muta mai spre est. Sînt încă multe de făcut pînă atunci, pentru că condițiile de aderare sînt destul de severe. Observăm că și aderarea Ungariei se amîină din an în an. Este foarte posibil ca cele două țări să nu adere în același timp. Din acest motiv, în prezent Ungaria, este preocupată și de rezolvarea acelei probleme cînd România încă nu va aparține țărilor Schengen. Oricum, trebuie să ne pregătim și pentru aceasta. În schimb, din punct de vedere economic, cred că sînt mai puține probleme în acest sens.

– Fiind specialist, cum apreciați la ora actuală situația economică a României?

– România, la fel ca și Ungaria, și-a schimbat sistemul politic în 1989, dar procesul reformei s-a desfășurat mai lent decît în Ungaria. Rădăcina problemelor constă în faptul că au fost mai multe industrii mari care nu se pot privatiza așa de ușor, ca cele mici. Dacă luăm procesul de privatizare, putem spune că și în România 50% a industriilor este privatizată după statistici, iar 30% imediat a fost împărțit la cupoane, care n-au adus venit nici statului, nici economiei și cele-

alte s-au realizat prin privatizarea întreprinderilor mai mici și care sînt mai profitabile. Acum situația este foarte grea, pentru că industria grea și cea chimică, unde investitorii străini nu sînt interesați, e foarte dificil de privatizat, e chiar o barieră pentru reforma României. Pe de altă parte, în anul trecut, situația economică a ajuns la un punct foarte scăzut, produsul intern brut, în ultimii ani a scăzut senzitiv, cu 5-7% anual. Eu aș spune că unul dintre motivele care au cauzat aceste lucruri, ar putea fi sistemul legislativ în România, care se desfășoară în cele două camere ale Parlamentului - Camera deputaților și Senatul. Acest sistem e foarte greu în cazul României, pentru că toate lucrurile ar trebui votate la fel în ambele camere, ca să devină o legislație. Durează foarte mult timp pînă ce se formează o legislație. Din acest motiv Guvernul operează cu așa-numite ordonanțe de urgență, ca să poată lucra. Această ordonanță intră în vigoare imediat, dar ulterior trebuie aprobată în ambele camere ale Parlamentului, care rareori se întîmplă. De aceea, o ordonanță trebuie anulată sau modificată, iar în aceste condiții nu prea se poate lucra, ceea ce duce la un haos juridic, în care nici juriștii români nu se descurcă. De unde să știe atunci un investitor străin, cum să procedeze? De asemenea, sînt probleme

și cu infrastructura și din aceste motive nu vin investitorii străini în România. Cred că aceste probleme ar trebui rezolvate urgent, ca investitorii străini să aducă bani în țară, fiindcă tot aceasta se aude, că ar fi bine dacă ar veni cît mai mulți... Totuși e bine că Fondul Monetar Internațional a aprobat un credit pentru care România poate primi și alte credite internaționale, de la Banca Mondială sau de la Banca de Investiție Europeană pentru diferite proiecte. Eu sper că, începînd cu acest an, PIB-ul va crește.

– Trăiți de doi ani în România. Cum v-ați obișnuit cu viața de acolo?

– La început au fost și unele lucruri surprinzătoare. Stăm în București, ne simțim bine acolo. A fost surprinzător că e un oraș foarte aglomerat, nu e atît de curat ca și cum noi ne-am obișnuit în Ungaria. Dar vreau să spun că orașele provinciale din România sînt mai curate decît Capitala. Încă un lucru: cîinii vagabonzi din București m-au șocat. Se spune că sînt vreo 250 de mii de cîini pe străzi...

– În afară de activitatea pe care o desfășurați în cadrul Ambasadei, la ce fel de programe mai participați?

– Firește, ne rămîne timp și pentru cultură: mergem la teatru, cinema și chiar și la manifestări religioase. Mi se pare că viața culturală din România este foarte dezvoltată, comparînd-o cu cea din Ungaria. Pot să spun că permite intrarea mai multora în această sferă, pentru că nu e atît de scump un bilet de teatru ca, de exemplu, în Ungaria.

– Cît timp mai stați în București? Dacă s-ar întîmpla să vi se prelungească misiunea, ați accepta-o?

– Un astfel de post poate fi ocupat timp de 4 ani, în mod regulat. Eu acum sînt la mijloc. Nu știu, care va fi părerea mea peste doi ani. Dacă acum ar trebui să decid, aș zice da.

A. Brad

MARIN SORESCU

(n. 1928, la Bulzești, jud. Dolj
– m. 1997, București)

Poet și dramaturg reprezentativ al zilelor noastre. Școala primară în comuna natală. Liceul „Frații Buzzești”, Craiova, transferat la Școala Medie Militară Predeal, absolvită în 1954. Facultatea de Filologie din Iași (1955–1960). Stabilizat la absolvire în București, cu o ascensiune rapidă în lumea literară, ca poet, romancier, dramaturg, eseist. A debutat cu volumul de parodii *Singur printre poeți* (1964). Se impune, prin stilul său original, cu volumele: *Poeme* (1966, Premiul Uniunii Scriitorilor), *Tușiți* (1970), *La lilieci* (1973). Dramaturgia e excepțională: *Iona*, *Paracliserul*, *Matca*, *Există nervi*, *A treia teapă*, *Răceala*. Tradus în numeroase limbi. Premiul Herder în 1991. Membru al Academiei, după revoluția din 1989. În plină glorie, o boală necruțătoare îl seceră prea devreme pentru un creator care ne mai putea da capodopere.

Vărul Shakespeare

(Fragment)

SCENA 9

Camelia: (Se duce la Sorescu) Să-ți scot un coș...

Sorescu: Privește-n jur...

Camelia: (Speriată) Morman de leșuri.

Sorescu: Ci bine cată...

Camelia: Hamlet?

Sorescu: El

Camelia: O, Doamne! (Se roagă)

Sorescu: Când Dumnezeu vărgat îi de-a sa pură / Vibrare-n loc... Ca zebra el există, / Când doar pe alb, când doar pe neagra dungă, / Mereu în contratimp, întindem mîini / Spre cer... Și chiar de-ar fi, pe sine / El se gîndește veșnic... asta-i ia / Firește timpul tot, precum și spațiul. / Cu Noi, incluși în fagurii durerii...

Camelia: Se varsă gîndu-n el prin rugăciune... Sorescu: O rugăciune am și eu... (ia spada lui Shakespeare și i-o întinde)

Camelia: (Speriată) Să nu îmi curmi, ca parca, firul vieții.

Cum tremur toată!

Sorescu: Ține, e o lege!

Pe cîmp de luptă, când învinsă-i oastea

Și brav eroi, din burți de cai ciosvîrte

Hidoasei morți întind surîsuri palide,

De-i comandantul viu, își cheamă-o slugă

Sau un prieten să-i plinească soarta...

M-oi repezi cu pieptu-n ea...

Camelia: În mînă

Îmi pîlpie prea iute spada... Nu pot...

Sorescu: Eu te-am iubit...

Camelia: Și tu?

Sorescu: Ca Hamlet pe Ofelia

Aceasta a fost drama mea... De-aceea...

Dar sînt în van mărturisiri...

Camelia: Pe Hamlet l-am iubit, dar al meu tată

Nu m-a lăsat să-l văd măcar o dată.

El nu știa nici că exist.

Sorescu: Nici Shakespeare.

Am despuat arhive...vechi hrisoave...

Descoperirea mea ești... Te țineam

Pentru un rol ca lumea. Prea tîrziu!

Cu mers regesc ai fi trecut prin scenă

Și florile de ele s-ar fi smuls

Din pajiști, spre a-ți fi cunună vieții.

Camelia: Taci... Mi-ai fost drag...

Ții minte, într-o seară

Mi-ai ridicat o carte ce-mi căzuse.

Tocmai cădea o stea și-ai zis:

„Mă duc și steaua

Să ți-o ridic... Frumoasa soră-a lunii.”

(Plînge) Te-ai dus și dus ai fost... Ce nopți de lacrimi...

Sorescu: Atît de dulce-i glasul... Taci, eu mor...

Nu vezi? Ci ține sabia... avînt

Să-mi iau de la trei pași... ah, ies din scenă...

Nu, n-o să fug... (Iese și se întoarce) căci nu-ș ieșiri din dramă,

Și soarta n-are scară de serviciu...

Camelia: (Speriată) În lume dacă-am fugi...

Craniul: Sînt vinovat, nu da! Spun dinainte.

Sorescu: În lumea asta? Fugi! /Ești prea copilă.

Unde? Totu-i putred / Și străveziu și vezi

mîrșava faptă / Ce-a fost ursit un veac pe dos,

aceasta-i / E susul jos, și fundu-n cap, chelie,

Și stînga-i dreaptă, creștetu-n pămînt...

Camelia: Mă faci să plîng...

Sorescu: (Arătînd leșurile) Și ei vărsară lacrimi,

/ Și craniul înaintea lor... /Șuvoi / A curs șiragul

ochilor, mătânii / În mîna crudei sorți, ce dă

în cap, / Spunînd c-așa am fost urziți...

Tu spune

Ce ai văzut... Te las...

Camelia: (Aruncă spada) Nu pot...

Mai e otravă în șipul Vrăjitoarei? Vreau.

Mi-e sete. (Bea)

Abia sub pleoape cuprinsesem cerul

Și îl restitui bolții... (Moare)

Sorescu: Biata floare!

(Privind tăișul spadei)

Cînd două drumuri se deschid în față,

Eu merg pe variantă. E mai scurtă.

Măcar c-o șchioapă... Fugi, ocol al vieții!

(Dă să se arunce în spadă, ezită)

Mischia sabiei s-a făcut pară. / În jur nu-i loc

s-arunci un ac / De-atîtea leșuri. De mai vine

unul / Aici, să vină gata mort, căci n-are /

Cin'să-l ucidă. Plece mort de-acasă, / Ce jale,

vai!

(Între Craniul)

SCENA 10

Craniul: Puterile te lasă?

Sau m-ai chemat?

Sorescu: (Îngrozit) Auzul ți-a dat greș!

Ce mai nou prin hrube?

Craniul: Ia, un leș

iadu-i tot rai, dar mult mai găunos.

(iese și se întoarce tîrînd trupul Călăului)

Sorescu: Călăul! Cum și el? Li-i viața trecătoare?

Craniul: Pe un călău să nu-l atingi c-o floare.

Răbdarea-mi ajunsese, zău, la os!

L-am căsăpit cu falca mea de jos...

Sorescu: Încărcător-descărcător de vieți

Doar Shakespeare a mai fost. Eu nu-s în stare.

El zace-aici... (Se aude cucuveaua)

Craniul: O buhă? La culcare. (iese)

SCENA 11

Sorescu: (Potrivindu-și spada cu tăișul înaintele)

Ies șapte pași, să-mi iau avînt

Și-n spadă mă arunc, precum un vultur

Cu gheara-mbătrînită, pliscul spart,

Către prăpastie pornește piatră,

Și-aude cercurile de tărie

Cum, tot mai strîns, îi gîtuie căderea...

(Numărînd trei pași pînă la marginea scenei)

Trei pași... și încă patru pași la aer...

Ca patru secole de-avînt în spadă...

Nu se clintește-un pai... mă-ntorc îndată...

Cu mine un mileniu își dă duhul...

De-ar face aburul coloane grele

De țurțuri, sprijinind această boltă...

(Privind în jur)

Au ei degeaba au suflat viu abur?...!

Adio, Shakespeare, stîlp de foc, ești rece.

Ți-aprind cu viața mea o lumînare. (Iese)

Îdele: Pînă-n apusul soarelui nu-mi iese

Spurcatul suflet...Scăpătă?...Sorescu

A scăpătă și el? Afară zace...

Și ce-a mai turuit... Hei, oameni

Veniți de luați cadavrele...

(Shakespeare se ridică)

Shakespeare: (Ferindu-se la ochi!) Nu-i cazul.

Căci mi-a trecut și moartea într-o clipă.

Și ea degradă, tot ca viața, curge...

M-am odihnit murind... Acum, la lucru.

– CORTINA –

Shakespeare

Shakespeare a creat lumea în șapte zile.

În prima zi a făcut cerul, munții și prăpastiile
sufletești.

În ziua a doua a făcut riurile, mările, oceanele

Și celelalte sentimente –

Și le-a dat lui Hamlet, lui Iulius Caesar,

lui Antoniu, Cleopatrei și Ofeliei,

Lui Othello și altora,

Să le stăpînească, ei și urmașii lor,

În vecii vecilor.

În ziua a treia a strîns toți oamenii

Și i-a învățat gusturile:

Gustul fericirii, al iubirii, al deznădejdiei,

Gustul geloziei, al gloriei și așa mai departe,

Pînă s-au terminat toate gusturile.

Atunci au sosit și niște indivizi care întîrziaseră.

Creatorul i-a mîngîiat pe cap cu compătimire,

Și le-a spus că nu le rămîne decît să se facă

Critici literari

Și să-i conteste opera.

Ziua a patra și a cincea le-a rezervat risului.

A dat drumul clovnilor

Să facă tumbe,

Și i-a lăsat pe regi, pe împărați

Și pe alți nefericiți să se distreze.

În ziua a șasea a rezolvat unele probleme

administrative:

A pus la cale o furtună,

Și l-a învățat pe regele Lear

Cum trebuie să poarte coroană de paie.

Mai rămăseseră cîteva deșeuri de la facerea lumii

Și l-a creat pe Richard al III-lea.

În ziua a șaptea s-a uitat dacă mai are ceva

de făcut.

Directorii de teatru și umpluseră pămîntul cu așe,

Și Shakespeare s-a gîndit că după atîta trudă

Ar merita să vadă și el un spectacol.

Dar mai întîi, fiindcă era peste măsură de istovit,

S-a dus să moară puțin.

Anul 50

Fișier al colaboratorilor FOII (25)

Ana Hoțopan

debut de presă • redactor • preocupări literare

Un merit deosebit al ziarului românesc de-a lungul existenței sale de jumătate de veac rămâne că a intuit și și-a deschis coloanele de ziar spre tineri creatori. Gazeta a devenit astfel un atelier de formare și afirmare al tinerilor, care le-a însoțit și urmărit devenirea lor ca intelectuali ai comunității, aceștia confirmând valoric prin prezența lor ulterioară în aceleași pagini care le-au dat zborul prin cuvântul tipărit. O ipostază a devenirii personalității unui intelectual român din comunitate o reprezintă și prestația publică din presă. Scrisul devine astfel o formă de întreținere a tonusului și entuziasmului acestor tineri, devenind o rampă de lansare a intelectualului. Ana Hoțopan (n. 1960) a parcurs etape benefice pentru devenirea personalității sale. Intră în atenția ziarului de la vîrsta adolescenței, din ultimul an de școală generală. La numai 15 ani, devine premianta la concursul pe țară de limbă română, într-un juriu prezidat de Ecaterina Tiritean (nr. 9, 1 mai 1975). În același an se produce și **debutul** său de presă cu un scurt material despre cursurile de instruire ale pionierilor organizate în tabăra de la Szabadkígyós (în suplimentul *Vocea tineretului*, nr. 13, 1 iulie 1975). Textul respectiv conține unele rînduri de mare emoție lirică, fiind scris sub sentimentul prieteniei. O deschidere a acestui reportaj spre tableta stărilor eului, în momente de cumpănă a existenței, anticipă mesajul umanitar din bucățile ulterioare ale autoarei.

Un alt debut, care confirmă

preocupările în cercetarea folclorului românesc din zona Micherechi, se petrece în ultimul an de liceu. A fost în buna tradiție a ziarului de a iniția periodic concursuri literare (creații originale, traduceri, cercetări folclorice) pentru afirmarea talentelor tinere. În 1978 la un asemenea concurs participă și cîștigă premiul Ana Hoțopan, alături de o altă premiată, Maria Gurzău. Cele două texte ale premianților se publică în ziarul românesc în anul 1979: *Nunta la Micherechi* de M. Gurzău (nr. 22, 3 iunie 1979) și *Înmormîntarea la Micherechi* de Ana Hoțopan (nr. 32, 12 august 1979). Practic, acest text deschide cealaltă ipostază a personalității Anei Hoțopan, cercetarea și implicarea într-un program activ de culegere, valorizare, tipizare a obiceiurilor din comuna românească. Surprinde în cazul acestui colaborator prestația constantă pe cele două preocupări, confirmarea ca autor de proză scurtă, - mici eseuri în jurul unor meditații personale, - și ca cercetător, - studii ample, care au constituit pretextul angajării autoarei în doctoratul folcloric.

Pentru prima ipostază a **preocupărilor literare**, citeva texte semnate de Ana Hoțopan au reținut atenția noastră în proiectul amplu la care lucrăm, despre literatura românilor din Ungaria. E vorba de texte de două tipuri: primele care țin de creația originală, proză scurtă mediativă, și celălalt tip, cronici de carte și interviuri cu personalități literare și culturale române. Primul text - o tabletă care deschide colaborarea Anei

Hoțopan cu creații originale este *Cizmulile roșii* (nr. 49, 5 dec. 1986). Bucata are un ritm narativ puternic liricizat, care amintește scrieri din proza agribiciană. Tematic, textul imprimă multor creații ulterioare, predilecția autoarei pentru proza memorialistică, construită în jurul unor frumoase amintiri din familie. Iarna - ca motiv frecvent în textele Anei Hoțopan, conturează un cadru propice aducerii în actual a unor momente afective - cheie, care au marcat copilăria și adolescența naratorului. Acest prim text construiește și un scurt fir epic, apariția, în speranțele copilului, a unchiului, ca sol al Moșului Nicolae, aducînd simbolul darului așteptat al bucuriei. Peste acest fir epic se

suprapune formula unei epistole de departe a copilului, care cheamă în prag de sărbători revenirea unchiului drag. Formula narativă devine spațiul propice pentru întîlnirea a două dintre deschiderile prozei acestui autor: pe de o parte, subiectivizarea narațiunii, prin abundența unui lirism evocator, prezent în descrieri, stări ale naratorului, imagini și stil ornat, pe de altă parte, mesajul umanitar înalt, generos de tandru în motivul familiei reunite și regăsite. E atîta inocență și sacralitate în această nevoie a revenirii acasă și a regăsirii familiei în jurul mamei, încît parcă tot cerul și-a deschis porțile să binecuvînteze cu multă dragoste familială dorința celui plecat. Am fi tentați să așezăm aceste pagini de mare poezie sub semnul „scrisori de acasă”. Fiindcă alte texte, precum *Pomul de Crăciun*, *Prima duminică din luna mai*, *Fulgi mari de zăpadă*, publicate în anii '90 - '91, aduc în spațiul tabletei tot largul sufletului uman revărsat peste bunătatea casei intime. Mama devine astfel centrul lumii, într-un univers armonic preluat de simboluri ale plinului existenței: fereastră, pomul - brad, fulgul - ca dar cosmic. Sărbătoarea lui Isus, naștere și moarte deopotrivă, coboară în casa de lumină și dragoste a copilului în preajma Crăciunului, care trimite scrisoare de rugă a izbăvirii și regăsirii umanului din noi, într-un ritual al întinderii minilor tuturor spre podoaba naturii, bradul. În rotunjimea gesturilor umane, familia leagă legămînt în fața acestui martor împodobit cu semne ale dragostei și binelui: „Tata aduce bradul. Îl pune pe masă, în mijlocul încăperii. E

înalt și drept. A devenit persoana principală. Toate mîinile: mîini fragede, mîini puternice, mîini trudite se străduiesc să-l împodobească, să devină astfel pomul nostru de Crăciun, să devină pomul bogăției, pomul roditor, pomul biruinței, pomul luminii, pomul familiei”. (*Pomul de Crăciun*). Un aer sceptic-amar de stare a zădărnicii și efemerității amenință uneori liniștea providențială a rememorării, în unele texte de analiză a datelor existenței (*La mormînt, Mi-e teamă...*) Eul nu poate fi un înfrînt și resemnat, cîtă vreme mai există oaze de liniște și lumină și regăsirea aduce un plus de optimism. Am înclina să credem că prima ei latură afectivă trebuie valorificată, așa cum bine îi intuia talentul regretatului profesor Gavril Scridon prin 1990.

Unui asemenea gest al implicării și angajării în proiecte îi răspunde și colaborările cu interviuri, îndrăznețe în întrebări și spirituale în conducerea dialogului (Mircea Dinescu, Eugen Simion, Marin Sorescu, Gr. Vieru). În plus, intrarea în colectivul de cercetători al Institutului, colaborările la radio, în redacția noii reviste, *Conviețuirea* (din 1997), devin tot atîtea mobiluri ale angajării spiritului, care să-i provoace o întoarcere la proza de mesaj, din anii din urmă. După cum, credem că este departe momentul de retragere, așteptăm de la Ana Hoțopan texte valoroase, care să-i rotunjească profilul unui prozator de bun augur pentru comunitatea românească.

Cornel Munteanu

În numărul viitor: Fișierul FOII la jumătate de drum

Deodată a-nceput să nîngă și noi, înghesuiți pe laviță, ne uitam pe gaam la jocul fulgilor sub becul ca lumina direct ferestra noastră. În citeva clipe se așternuse peste tot o plapumă albă de zăpadă. La un moment dat apără un bărbat, cu capul în piept, cu pași repezi, ce făcea să scîrîie sub talpă zăpada proaspăt căzuată. Se grăbea spre casa noastră, sub braț stringea ceva foarte tare, avînd grijă să nu-l scape. Erai Tu, unchiule! Te-am recunoscut.

Întîrind în cameră, ți-am sărit de gît și Tu, de la spate ai scos o pereche de cizmulile roșii, pentru mine. Erau pușin mari, de aceea mama îndesa în virful lor niște vată, ceea ce nu m-a împiedicat deloc să sar cu ele tot într-un picior de bucurie. La culcare le-am pus la piciorul mesei, să adorm uitîndu-mă la ele. Dimineața m-am trezit înainte de-a auzi vocea mamei: „Școală, Anuța mamei, e ora șapte, ai să-nîrzi”. Am ajuns la școală cu mult înainte de a fi început orele, fapt ce nu mi s-a înîmplat niciodată

Ana Hoțopan

Cizmulile roșii

pină atunci. Așezată pe bancă, le povesteam colegilor mei că pe la noi umblase Moș Nicolae. Era înalt, cu pieptul lat, cu părul într-o cărare, cu o barbă lungă, albă ce-i ajungea pînă la pămînt, avea ochii plini de căldură, mari și luminoși, cu vocea blîndă, ce-ți dădea impresia că nici nu știe să grăiască aspru. Și ca să-i conving pe deplin, le-am arătat cizmulile roșii primite de la Tine.

Și cînd ai venit din nou la noi, ți-am spus cum i-am păcălit pe colegii mei, care mai credeau în astfel de „povești”. Azi, dacă ai veni, unchiule, ți-aș spune că mai avem un nepot frumos și sănătos, care seamănă lăt cu tatăl său, și că ieri i-am cumpărat cizmulile roșii de cauciuc, și-am să i le umplu cu multe multe bomboane, și el o să-mi zîmbească fericit că Moș Nicolae nu l-a uitat oricît ar fi el de micuț. Azi, dacă ai veni, ți-aș spune că mama s-a făcut bine și că din nou sîntem împreună. Azi, dacă ai veni, ți-aș spune că-ți ducem dorul și că e foarte, foarte greu fără Tine.

Tiberiu Bordaș, impresar căutat în două țări

S-a născut la Giula, în 1959. Anii de copilărie i-a petrecut în Micherechi. De la terminarea liceului românesc trăiește la Giula, unde este antreprenor. La început a avut un magazin de încălțăminte, iar la 23 de ani, o mică întreprindere de materiale plastice.

atunci au trecut câțiva ani. Dar între timp și-a făcut relații bune cu toate cluburile maghiare și române. Acum tocmai l-a sunat cineva de la FTC și de la Videoton, că ar avea nevoie de cîte doi jucători români.

– Am aflat că ești prie-

Deși are numai 40 de ani, este Președintele Asociației Europene Judo, Președintele Asociației Române Judo și proprietarul Clubului Liberty Judo, care a câștigat Cupa Europeană. Numai cu greu l-am putut convinge că numai în fotbal se merită să investească dacă vrea ca toată afacerea să-i fie rentabilă. Ca atare, a cumpărat FC Bihorul. După scurt timp, echipa va primi denumirea FC Liberty Oradea. În toată regiunea de lângă frontiera maghiară nu este nici o altă echipă în divizia I. Scopul proprietarului și al clubului este ca peste trei ani să participe la Cupa UEFA. Atunci i-am propus să-l angajeze pe Détári Lajos ca antrenor. În răstimp de o lună, echipa a obținut sub mîna lui Détári două victorii și două jocuri la egalitate. Suporterii și conducerea echipei îl iubesc pe noul antrenor. Și el se simte bine la locul nou, îi place mult și orașul.

– Ce rol ai tu în echipa bihoreană?

– Și eu am în proprietate o mică parte, dar la mai mult nici nu m-aș angaja decât să-i fiu impresarul. Aș vrea să amintesc că Marius Vizer ar vrea să construiască un hotel cu cinci stele pe strada Văr în Giula. Are mari speranțe că Primăria orașului va sprijini proiectul și că primăria va fi parteneră în inițiativa aceasta.

MIC

Tiberiu Bordaș și Csank János

(El este primul antreprenor care furnizează mărfuri din materiale plastice pentru firma HENKEL.)

În prezent are patru întreprinderi: atelierul de mărfuri din plastic, închiriază imobile, mai exact restaurante, comercializează automate distractive de joc și are o firmă export-import româno-maghiară. La început el a importat în județul Bichiș diferite mărfuri din plastic din România. Dar marea lui pasiune este sportul, mai ales fotbalul. Din anii 1990 este președintele secției de fotbal la GYSE (Asociația sportivă din Giula) și membru al prezidiului la Békéscsabi Előre Spartacus. (La ora actuală, Ciaba a terminat campionatul pe locul 3). Din cauza că această echipă bună a fost demoralizată și destrămată, Tiberiu a adus mai mulți jucători buni din România. De aici datează activitatea lui și ca manager impresar de fotbaliști. El l-a adus pe Tamási Levente la Giula, iar pe Kulcsár, Vancea, Vlaicu și T. Fodor la Ciaba. De

ten bun cu Détári Lajos, fostul național maghiar. De unde se trage cunoștința aceasta?

– Pe Döme l-am cunoscut printr-un prieten comun, încă atunci cînd a jucat la Bologna (Italia) și la St. Pölten (Austria). Döme este un om recunoscut în Austria, dar și în toată Europa. În Austria avem o firmă comună – bineînțeles nu despre fotbal este vorba...

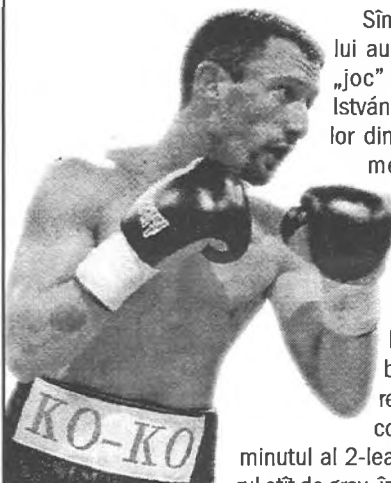
– Se știe că Détári este acum antrenorul la FC Bihor. Cum a ajuns el la Oradea?

– Proprietarul clubului, Marius Vizer, este de mai mulți ani prietenul meu.

În compania stelelor fotbalului maghiar Puskás Öcsi, Komora Imre și Détári Lajos

KOKO l-a făcut KO pe mexicanul Lorenzo

Sîmbătă seara, iubitorii boxului au putut urmări din nou un „joc” splendid al lui Kovács István-KOKO, din hala sporturilor din Köln, reputat împotriva mexicanului Augustin

Lorezo. Încă din prima rundă, de două ori boxerul nostru l-a trimis la pămînt pe adversarul său. Dar după aceea, Lorenzo, în loc să se dea bătut, a solicitat continuarea meciului. Dar jocul nu a continuat mult timp: încă în

minutul al 2-lea, Koko și-a lovit adversarul atît de grav, încît arbitrul a încheiat competiția în prima rundă, KOKO cîștigînd prin KO tehnic. În acest fel

însă, victoria a fost mare, dar spectatorii nu s-au putut bucura prea mult timp de jocul favoritului nostru.

Recenta victorie de la Köln a fost cea de-a 9-a victorie prin KO din cele 19 competiții ale lui Kovács István în tabăra profesioniștilor.

Duminică, în Malaysia se încheie MARELE CIRC

Deși victoria lui Michael Schumacher de la Suzuka a decis clasamentul din sezonul 2000 la competiția Formula1, prin care pilotul de la Ferrari a cîștigat primul loc, totuși, ultima cursă, cea din Malaysia, din duminică, 21 octombrie, va încheia sezonul. Spectatorii și telespectatorii vor putea

spera totuși că și de astă dată vor putea urmări o competiție încordată, fiindcă s-ar putea ca pe tabela de punctaj al piloților Rubens Barrichello va schimba locul cu David Coulthard.

Competiția va putea fi urmărită duminică între orele 8.50-11.05, pe programul M1. MIC

Ultimele rezultate ale echipelor noastre de fotbal

Campionat național, divizia II-a	
Kiskunhalasi FC-Giula	3-1
Campionat județean, Bichiș, divizia I.	
Micherechi-Szeghalom	4-1
Șercad-Bătania	1-4
Campionat județean, Bichiș, divizia II.	
Békéssámson-Aletea	0-1
Campionat județean, Bichiș, divizia III.	
Csanádapáca-Chitighaz	4-1
Pusztaföldvár-Leucușhaz	1-2
Campionat județean, Bihor, divizia I.	
Berettyóújfalu-Leta Mare	2-7
DEAC-Jaca	3-2

Următoarele meciuri de fotbal

21 octombrie (sîmbătă)
Bătania-Mezőberény 14.30
Jaca-Kabai Meteorit 13.30

22 octombrie (duminică)
Giula-Martfű VSE 14.30
Magyarbánszék-Micherechi 14.30
Aletea-Kamut 14.30
Leucușhaz-Csanádapáca 14.30
Chitighaz-Csabacsúd 14.30
Leta Mare-Tetétlen 13.30

ROMÂNIA

Luni, 23 octombrie

11.00 Surprize, surprize... (R) 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Ciber-Fan 13.30 Pro Patria 14.30 Cronica. Magazin social-politic în limba maghiară 16.00 Studioul electoral 17.00 Corect! 17.10 Seniorii cetății 18.00 Info-mania 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.40 Iartă-mă! 20.45 Serial. Șapte zile 21.45 Jurnalul de noapte 22.15 Tehnici de manipulare 23.00 Lumea dansului.

Marti, 24 octombrie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.30 Agenda electorală 9.00 Practic TV 9.40 TVR Cluj 10.30 TVR Iași 11.20 TVR Timișoara 12.100 Serial. Șapte zile 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Ciber-Fan. Lumea PC-ului 13.30 Iartă-mă! 14.30 Puncte cardinale 15.00 Cronica 16.00 Studioul electoral 17.00 Corect! 17.05 Pentru Dv. Doamnă! 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Serial. Mar-torul tăcut 21.15 Flagrant 21.45 Amprente 22.00 Jurnalul de noapte 22.30 Economia.

Miercuri, 25 octombrie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.30 Agenda electorală 9.00 Practic TV 9.30 TVR Cluj 10.20 TVR Iași 11.10 TVR Timișoara 12.00 Teatrul Național de Televiziune prezintă: Poveste imorală 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Ciber-Fan 13.30 TVR Craiova 14.30 Panorăma 16.00 Studioul electoral 16.30 Serial. Să vezi și să nu crezi 17.00 Corect! 17.10 Impas în doi 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 TVR Cinema. Roberta 20.40 Recurs la morală 21.30 Alegeri 2000 23.00 Jurnalul de noapte 23.30 Marele Jazz.

Joi, 26 octombrie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.30 Agenda electorală 9.00 Practic TV 9.40 TVR Cluj 10.30 TVR Iași 11.20 TVR Timișoara 12.10 Serial. Roberta 13.00 Jurnalul de prînz 13.15 Ciber-Fan 13.30 Recurs la morală 14.20 Amprente 14.35 Conviețuirii 16.00 Studioul electoral 17.00 Corect! 17.10 Medicina pentru toți 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.10 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.40 Sport 19.45 Cu ochii'n patru 20.45 Fotbal: Laussane Sports-Ajax Amsterdam 22.05 Jurnalul de noapte 22.35 Concert extraordinar 23.15 Jazz.

Vineri, 27 octombrie

6.00 Telematinal 8.00 Jurnal regional 8.30 Agenda electorală 9.00 Universul credinței 11.00 TVR Timișoara 12.00 Medicină pentru toți 12.50 Jurnal 13.00 Fotbal: F.C. Argeș-Universitatea Craiova 15.00 Tribuna partidelor parlamentare 15.30 De la Est la Vest 16.00 Studioul electoral 16.30 Serial. Să vezi și să nu crezi 17.00 Corect! 17.10 Magazin folcloric 18.00 Info-Mania 18.10 Știri 18.15 Serial. Pasiuni 19.00 Jurnal 19.30 Sport 19.45 Plăoia de stele 21.15 Reflecții rutiere 21.30 Alegeri 2000 23.00 Jurnalul de noapte. 23.30 Rock la miezul nopții.

Sîmbătă, 28 octombrie

6.00 O vedetă...populară 6.50 Oameni ca noi 7.20 Desene animate 7.45 Serial. Zorro 8.35 Agenda electorală 9.00 Totul la vedere 12.00 Casa mea 12.30 Auto Club 13.00 Jurnalul de prînz 13.30 Arca marinei 14.35 Un prieten al României 15.00 Ora G. 16.00 Studioul electoral 17.00 Telemagazin 18.00 Garantat 100% 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Surprize, surprize... 21.30 Întîlnirile JTI 22.10 Jurnalul de noapte 23.20 Noaptea Cinefilului.

Duminică, 29 octombrie

6.00 Ceasul deșteptător 7.00 Universul Credinței 8.00 Desene animate 8.30 Serial. Zorro 9.30 Viața satului 11.00 Tezaur folcloric 12.00 De luni, pînă duminică 12.45 Jurnalul de prînz 13.00 Național TV Bingo Liberty 16.00 Fotbal: Steaua-Rapid 18.00 Trupa de șoc 19.00 Jurnal 19.25 Sport 19.30 Film. Minti periculoase 21.10 Concert extraordinar: IRIS 22.10 Fotbal Show 22.20 Jurnalul de noapte 23.30 Profesioniști.

TVR

Luni 23 octombrie

6.00 Serial. Obsesia 7.35 Toți, împreună 8.20 Film (R). O femeie chinată 10.05 Știri 10.10 Serial (R). Stăpînul domeniului 11.00 Femeia ispititoare 11.45 Osia Lumii (R) 12.15 Desene animate 12.45 Cinci pentru națiune 13.45 Știri 13.50 Serial. Lumea bărbatilor 15.15 Veni, Video, Vici! 16.10 Expediție în necunoscut 16.40 Serial. Captiv în viitor 17.30 Telegazeta TVR 2 18.00 Studioul electoral 18.40 Serial. Roger, Roger 19.30 Obsesia vitezei 20.15 Sport plus 21.00 Știri 21.05 Știri bancare și bursiere 21.15 Film. Necunoscuții 22.55 Serial. Captiv în viitor 23.45 TVM Messenger.

Marti 24 octombrie

6.00 Serial (R). Obsesia 7.35 Toți, împreună 8.25 Obsesia vitezei (R) 9.10 Expediție în necunoscut (R) 9.40 Veni, Video, Vici! (R) 9.55 Știri 10.05 Serial (R). Roger, Roger 10.50 Femeia ispititoare 11.40 Tribuna partidelor 12.15 Desene animate 12.45 Cinci pentru națiune 13.45 Știri 13.50 Serial. Lumea bărbatilor 15.15 Veni, Video, Vici! 16.10 Călătorind prin țară 16.40 Serial. Captiv în viitor 17.30 Telegazeta 18.00 Film. Secretul armiei... secrete 19.30 Alegeri 2000. 21.00 Știri 21.05 Știri bancare și bursiere 21.15 Festivalul Internațional de Jazz 22.15 Serial. Captiv în viitor 23.35 TVM Messenger.

Miercuri 25 octombrie

6.00 Serial. Obsesia 7.35 Toți, împreună 8.35 Film (R). Secretul armiei... secrete 10.00 Știri 10.10 Veni, Video, Vici! (R) 10.25 Călătorind prin țară (R) 10.55 Serial (R). Femeia ispititoare 11.40 Cronici votive (R) 12.15 Desene animate 12.45 Cinci pentru națiune 13.45 Știri 14.50 Serial. Lumea bărbatilor 15.15 Veni, Video, Vici! 16.10 Mit și istorie 16.40 Serial. Captiv în viitor 17.30 Telegazeta TVR 2 18.05 Studioul electoral 18.40 Mike Hammer - detectiv particular 19.30 Pe muchie de cuțit 21.00 Știri 21.05 Știri bancare și bursiere 21.15 Film. Dovadă de dragoste 22.45 Serial (R). Captiv în viitor 23.35 TVM Messenger.

Joi 26 octombrie

6.00 Serial. Obsesia 7.35 Toți, împreună 8.20 Pe muchie de cuțit (R) 9.55 Știri 10.00 Serial (R). Mike Hammer - detectiv particular 10.50 Serial (R). Femeia ispititoare 11.40 Tribuna partidelor parlamentare 12.15 Desene animate 12.45 Cinci pentru națiune 13.45 Știri 14.50 Serial. Lumea bărbatilor 15.15 Veni, Video, Vici! 16.10 Călătorie la marginea universului 16.40 Serial. Captiv în viitor 17.30 Telegazeta TVR 2 18.05 Serial. Germaine și Benjamin 18.40 Serial. Mike Hammer - detectiv particular 19.30 Alegeri 2000 21.00 Știri 21.05 Știri bancare și bursiere 21.15 Cinematograful de artă. Țintașul 22.50 Serial. Captiv în viitor 23.40 TVM Messenger.

Vineri 27 octombrie

Serial. Obsesia 7.35 Toți, împreună 8.20 Cinematograful de artă (R). Țintașul 9.55 Știri 10.00 Serial (R). Mike Hammer 10.50 Serial. Femeia ispititoare 11.40 Povestiri cu internet neașteptat (R) 12.15 Desene animate 12.45 Documentar 13.15 Arca lui Noe 13.45 Știri 13.50 Serial. Lumea bărbatilor 14.15 Documentar 14.45 Serial de călătorii 15.40 On line 16.10 Prețul succesului 16.40 Serial. Captiv în viitor 17.30 Telegazeta TVR 2 18.00 Studioul electoral 18.40 Serial. Mike Hammer 19.30 D'ale lui Mitică 20.30 Serial. Beavis & Butt-head 21.00 Știri 21.05 Știri bancare și bursiere 21.10 Film. Poliștii gladiator 22.34 Serial (R). Captiv în viitor 23.35 TVM Messenger.

Sîmbătă 28 octombrie

6.00 Film (R). Germaine și Benjamin 6.30 Documentar 7.00 On line (R) 7.35 Toți, împreună 8.20 Osia Lumii 8.50 Film. Vincent și eu 10.30 Desene animate 11.00 Serial. Piatra magică 11.30 Trupa DP 2. 13.00 Atlas 13.30 Știri 13.35 Documentar 14.30 Top TVR 2 15.30 Serial. Parohia Dibley 16.00 Paralele inegale 17.30 Telegazeta TVR 2 17.45 Veni, Video, Vici! (R) 18.05 Studioul electoral 18.35 Documentar 19.00 Serial. Avocata 19.50 Serial. Pîine și tandafiri 20.45 Serial. Familia Porter 21.15 Știri 21.20 Teatrul liric. „Frumoasa din pădurea adormită” de P.I. Ceaikovski 23.05 TVM Messenger.

Duminică 29 octombrie

6.00 Paralele inegale (R) 7.30 Tradiții 8.00 Ferma 9.00 Medalion de interpret 9.30 Cronici votive 10.00 Documentar 10.30 Desene animate 11.00 Serial. Piatra magică 11.30 Tip-Top, Mini-Top 12.05 Documentar 13.00 Arta apărării 13.30 Știri 13.40 În numele sportului 14.15 Documentar 15.10 Serial. Star Trek - Voyager 16.00 Lumea de mine 17.30 Telegazeta TVR 2 17.40 Serial. Stăpînul domeniului 18.30 Spectacolul lumii 19.00 Film. Întoarcerea macilor 20.30 Veni, Video, Vici! (R) 20.45 Serial. Familia Porter 21.15 Știri 21.20 Alternative - Festivalul Internațional de Teatrul Sibiu 2000. 23.25 TVR Messenger.

ProTV Internațional este transmis pe satelitul HOT BIRD 3, situat la 13 grade Est, putînd fi recepționat cu orice receptor digital local situat pe frecvența 12198,08 MHz. În România, acest program este transmis NECODAT între orele 00.00 - 10.00 (ora României).

Luni, 23 octombrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Fotbal Divizia A - Rezumat 3.00 Știrile ProTV - Știrile despre viață pur și simplu 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Marti, 24 octombrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profesia mea, Cultura 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Apropo.ro 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Miercuri, 25 octombrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Profeții despre trecut 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Joi, 26 octombrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Acasă cu Ruxandra Săraru 1.15 Acasă la bunica 1.30 Viața bate filmul 2.15 Acasă la români 2.30 Profashion 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Vineri, 27 octombrie

21.00 Știrile ProTV 22.00 Chestiunea zilei pe scurt 22.10 Chestiunea zilei 23.50 Revista presei cu Neculai Constantin Munteanu 24.00 Știrile ProTV 0.10 Profit 0.15 P@oezia 0.20 Reforma la români 0.50 Urmărire generală 1.15 Acasă la bunica 1.30 Acasă la români 2.30 la-mă acasă 3.00 Știrile ProTV 3.30 Știrile de Acasă 4.00 Bună dimineața, ProTV e al tău!

Sîmbătă, 28 octombrie

21.00 Știrile ProTV 21.30 Fotbal 23.00 Acasă la români 0.30 Retrospectivă - Chestiunea Zilei 1.00 Profashion 1.30 la-mă Acasă 2.00 Acasă cu Ruxandra Săraru 3.00 Echipa mobilă 3.30 Steaua ta norocoasă 5.30 Retrospectivă P@oezia 6.00 Profesia mea, Cultura.

Duminică, 29 octombrie

21.00 Știrile ProTV 21.30 Concert extraordinar al Colegiului Pro 22.30 Procesul Etapei 24.00 Echipa mobilă 0.30 Vacanța Mare 1.30 Acasă la români 2.30 Doctorul casei 3.00 Superabracadabra 4.30 Apropo.ro 5.00 Echipa mobilă 5.30 Promotor 6.00 Profeții despre trecut.

FM 92,1 MHz STEREO RADIO VOCEA EVANGHELIEI ORADEA

3700 Oradea Str. Cuza Vodă nr. 85.

Tel. 59-430552, Fax: 59-427372

E-mail: inbox@rve.net

- muzică - știri locale și BBC - emisiuni pentru orice vîrstă

Ascultăți RVE non stop și pe Internet la:

http://www.rve.net

TRANS WORLD RADIO - ROMÂNIA

(Radio Vocea Evangheliei pentru Europa)

AM 1548 KHz zilnic, ora 21.15-21.45

SW 31 și 49 m - vineri: 18.30-18.45 - sîmbătă:

18.00-18.45 - duminică: 18.30-18.45

ÎN LIMBA MATERNĂ

emisiune radiofonică în limba română

23 OCTOMBRIE, LUNI (redactor: Iulia Kaupert)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50: Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.00 Montaj de muzică populară - redactor: Gelu Stan din Timișoara 11.30 Buletin informativ, date meteo 11.40 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.55 Încheiere.

24 OCTOMBRIE, MARTI (redactor: Anamaria Brad)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.40 Evenimente calendaristice 10.45 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin informativ, date meteo 10.45 Engleza pe înțelesul tuturor - curs de limbă engleză 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

25 OCTOMBRIE, MIERCURI (redactor: Adam Bauer)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 10.50 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Sport - rubrica lui Adam Bauer 11.53 Avangarda „Ecranul nostru” 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

26 OCTOMBRIE, JOI (redactor: Petru Cîmpian)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.00 „Cuvinte potrivite” - emisiune dialog de cultivare a limbii române 11.15 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.45 Nota săptămînii de Edda Ilyés 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

27 OCTOMBRIE, VINERI (redactor: Eva Iova)

10.30 Introducere, cuprins 10.35 Știri și informații, date meteo 10.45 Evenimente calendaristice 11.50 Revista presei „Foia românească” 11.52 Avangarda „Ecranul nostru” 11.55 Ce e nou la liceul Bălcescu din Giula? - relatează Andreea Gurzău 11.00 „De la pașpe la opșpe - liceenii” 11.30 Buletin de știri, date meteo 11.40 Actualități la români din Banatul Sîrbesc - relatează Cornel Mața din Vișeu 11.50 Știri și curiozități din România - relatează Simona Pele din Timișoara 11.55 Știrile zilei pe scurt, încheiere.

28 OCTOMBRIE, SÎMBĂTĂ (redactor: Iulia Kaupert)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40 Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 14.50 Recomandări culturale 15.00 Party Time - magazin de muzică ușoară 15.30 Interviu, reportaje din viața românilor din Ungaria 15.58 Încheiere.

29 OCTOMBRIE, DUMINICĂ (redactor: Iulia Kaupert)

14.30 Introducere, cuprins, evenimente calendaristice 14.40-15.30 Retrospectivă săptămînii (spiciuri din interviuri și reportaje difuzate pe parcursul săptămînii) 15.30 Emisiune religioasă baptistă 15.55 Încheiere.

(Nu răspundem pentru eventualele modificări în programele radio!)

În fiecare seară, între orele 19.00-19.30 se prezintă emisiunea românească, difuzată pe țară. Sumarul acesteia este compus din actualitățile zilei și reportaje, interviuri din viața comunității noastre, respectiv relații din viața școlilor românești.

Emisiunea de seară, difuzată pe țară, pe lângă frecvențele de 66,29 MHz și 66,14 MHz, poate fi ascultată și pe undele occidentale, pe frecvențele locale ale studiourilor regionale.

Radio Calypso, Budapesta 873 kHz, Radio Debrecin 91,4 MHz, Radio Seghedin 93,1 MHz

Ecranul nostru

25 octombrie 2000 (m1 ora 13.25)

Reluare: 28 octombrie 2000 (m2 ora 10.40)

Conținutul prevăzut al programului din săptămîna viitoare:

Magazinul Ecranul nostru săptămîna viitoare își va consacra întregul spațiu Zilei Culturale Românești care s-a desfășurat la 14 octombrie 2000, în Centrul Cultural Românesc din Giula. Deci cei ce n-au avut ocazia să participe și personal la manifestarea centrală, vor avea ocazia să vadă un cuprins de 26 minute despre cele mai însemnate producții ale zilei.

Realizator: Aurel Becan

ZIUA CULTURALĂ ÎN IMAGINI

FOAIA
românească
20 OCTOMBRIE 2000

Săptăminal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Iova. Colectiv redacțional: Edda Illyés, Ștefan Oroian. Tehnoredactare computerizată: Kovács Sándor. Editura și redacția: 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8., Pf. 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@matavnet.hu, foaia@freemail.hu Editor responsabil: Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Giula, str. Dózsa Gy. nr. 8. Tiparul: Mozi Nyomda Bt. 5600 Békéscsaba, Luther u. 5/B Director: Garai György. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele în anul 2000: 3 luni 270 forinți; 6 luni 540 forinți; 1 an 1080 forinți. A hetilap megjelenését a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségért” Közalapítvány biztosítja. Apariția săptăminalului este asigurată de Fundația Publică „Pentru Minoritățile Naționale și Etnice din Ungaria”.